EILANDSRAAD VAN ARUBA

Notulen 1965 **No.** 1.

NOTULEN

van de openbare vergadering van de Eilandsraad
op vrijdag 22 januari 1965, des avonds om 8.30 uur.

Behandelde onderwerpen:

1. Het Lay-off-Programma van de Lago Oil & Transport Co.

VOORZITTER: O.S.Henriquez, Gezaghebber.

SEKRETARIS: A.J.Booi, wnd. Sekretaris van het eilandgebied.

Aanwezig zijn de leden: D.G.Croes, M.Croes, C.A.Eman, E.R.Finck, F.D. Figaroa, L.A.I.Chance, D.Flemming, A.Werleman, D.Tromp, A.I.W.Wijngaarde, L.V.Britten, I.S. de Cuba, A.Falconi, J.Geerman, M. de Cuba, J.Erasmus, J.U.Maduro, L.Croes, F.V.Lacle, W.C.Anslijn, alsmede de gedeputeerden D. C.Mathew en G.A.Oduber.

Afwezig is het lid: Mevr. M.Irausquin.

DE VOORZITTER: Ik open hierbij deze openbare vergadering van de Eilandsraad. Deze vergadering is bijeen geroepen naar aanleiding van het verzoek, ondertekend door de leden, E.R.Finck, C.A.Eman en F.D.Figaroa.
Het eerste en enige agendapunt: Het Lay-off programma van de Lago Oil & Transport Company.
Thans zou ik willen vragen wie van de leden het woord wensen te voeren.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, op de eerste plaats wil ik U ook namens de leden van deze Raad dankzeggen, dat U gevolg heeft willen geven aan het verzoek van ons om deze vergadering te beleggen. Wij zien daardoor waar U de vergadering reeds binnen drie dagen belegd heeft, dat ook U de urgentie van deze zaak inziet. Mijnheer de Voorzitter, ik zal tegen de gewoonte in van mij vandaag van papier spreken, omdat dit een zo belangrijke materie is, dat ik zeker wil zijn dat straks als een verslag verschijnt, waar dan ook, dat het dan precies moet zijn wat ik gezegd heb.
Mijnheer de Voorzitter, het is met grote verbazing dat wij moesten vernemen, dat het reeds lange tijd aan de gang zijnde Lay-off programma van de Lago in die mate versneld en vergroot zal worden, dat binnen vijf jaar het aantal werknemers bij dit bedrijf teruggebracht zal worden tot ongeveer duizend man. Ik heb het niet over het normale Lay-off beleid van de Lago, als gevolg van het automatiseren en reorganisatie, zoals wij dit in de laatste jaren hebben meegemaakt; dat kennen wij. En zowel Landelijk als Eilandelijk heeft de Overheid daar rekening meegehouden en bijzonder het Arubaanse Bestuurscollege heeft sedert 1955 continu actief gearbeid om middels de bevordering van ons toerisme en de aantrekking van nieuwe industrieën, meer werkgelegenheid te scheppen. Maar ik heb het over een Super-Lay-off programma, althans over datgene, wat wij in deze Raad langs zeer onregelmatige weg hebben vernomen.

Want, sprak ik boven van verbazing dan is nu de term " ontstemming", te zacht om onze gevoelens onder woorden te brengen, toen wij hoorden, dat de Lago-direktie verzuimd had onze Eilandelijke Overheid op de hoogte te stellen van haar radikale personeelsafvloeingsbeleid.
Zulks, niettegenstaande het feit, dat het Bestuurscollege, dat door deze Raad is benoemd om het eiland te besturen herhaaldelijk, ik zeg het nogmaals, herhaaldelijk tevergeefs had geprobeerd iets hieromtrent van de Lago te vernemen. Ik vraag me af, Mijnheer de Voorzitter, is dit in overeenstemming met de normen van eerbied en waardering, die een bedrijf als de Lago behoort in acht te nemen ten aanzien van onze Overheid? Te meer waar het over een aangelegenheid gaat, waar het lot, het brood, het leven van vele duizenden en de gezonde ontwikkeling van Aruba's economie mee gemoeid zijn. Was het dan vreemd, dat Zijne Excellentie Minister Biesheuvel kort geleden sprak over de sociale verantwoordelijkheid van de Lago jegens onze bevolking? Het was daarom een grote voldoening voor de P.P.A., dat toen wij de A.V.P. en de U.N.A. over ons initiatief spraken om deze vergadering te houden, deze partijen zich onmiddellijk daarmede akkoord verklaarden.
Deze vergadering is dus bijeen geroepen door alle drie partijen, dus door alle 21 leden van ons legislatief orgaan; de vertegenwoordigers van onze gehele bevolking. En wat er vanavond hier gezegd wordt, is een eenstemmig geluid van 60.000 mensen, die hun bestaan bedreigd zien, die door de maatregelen van de Lago één der fundamentele vrijheden zo vaak door wijlen President Franklin Delano Roosevelt als karakteristiek voor zijn beleid genoemd: "freedom from want" ontnomen zal worden. Wij kunnen dan vragen, Mijnheer de Voorzitter, waar blijven in onze westerse demokratie de normen van sociale rechtvaardigheid, wanneer men weet, dat juist gedurende de regeringsperiode van Roosevelt deze 60.000 mensen in de bres zijn gesprongen met gevaar voor hun leven, een leven dat voor enkele helaas niet gespaard is mogen blijven, toen Duitse duikboten in februari 1942, de haven van San Nicolas binnendrongen en enkele tankers torpeteerden. Juist in de regeringsperiode van Roosevelt, Mijnheer de Voorzitter, was het dat onze bevolking dag en nacht heeft gezwoegd om de reuze prestatie te leveren, de Geallieerde strijdkrachten met een op elke 16 vaten van hun totale olie-verbruik te voorzien om de gemeenschappelijke vijand te verslaan. Dus om alle vrijheden van onze westerse demokratie veilig te stellen. Ook de"freedom from want", die wij straks zullen moeten prijsgeven. Waar blijft de sociale rechtvaardigheid als, terwijl Amerika honderden miljoenen ter beschikking van onze omringende landen stelt ten einde armoede te bestrijden en verdere infiltratie van vreemde indeologieën in toon te houden, hier op een stuk land, dat Amerika steeds goed gezind is, waar Amerikanen niet onheus bejegend, noch uitgescholden worden, maar integendeel als broeders worden behandeld, een Amerikaanse maatschappij lijnrecht in strijd met de geest van het beleid van de Amerikaanse buitenlandse politiek en lijnrecht in strijd met haar sociale verplichtingen ten opzichte van ons volk onze economische structuur ontwricht en onze bevolking ten prooi maakt van dezelfde extremistische levenswijze, die Amerika om ons heen bestrijdt.
Mijnheer de Voorzitter, ik zou ten overvloede willen opmerken, dat ik mij ten volle realiseer, dat de Lago Oil & Transport Company een commerciële instelling is, die in het leven is geroepen om winst te maken. Ook realiseer ik mij, dat de prijs van de olie op de internationale markt en de productiekosten van de Lago in deze een grote rol spelen. Maar, Mijnheer de Voorzitter, gezien de vorm en de sfeer waarin deze situatie zich heeft ontwikkeld, vragen wij ons af, hebben de Lago en de Standard bij het uitstippelen van een dermate radikaal personeelsbeleid wel rekening gehouden met alle daarmee verband houdende factoren? Anders gezegd, hebben de Standard en de Lago een zodanige middenweg

bewandeld, dat enerzijds de positie van de Lago op de wereldmarkt niet in moeilijkheden komt en de aandeelhouders een zekere percentage van hun investering kan worden uitbetaald en anderzijds toch, ik herhaal, Mijnheer de Voorzitter, toch met het lot van drieduizend werknemers rekening wordt gehouden. Daarom zijn wij vanavond hier, Mijnheer de Voorzitter. Daarom heeft de P.P.A. haar broeders uit de andere partijen uitgenodigd mee te doen aan het aanvragenvan deze speciale vergadering, om die vraag te stellen en om te verzoeken dat al deze aspecten op de weegschaal worden gelegd door degenen, die hierover hebben te beslissen. Wij leven in een wereld waar de landen van het westerse blok door schade en schande zich genoodzaakt hebben gezien om met gemeenschappelijke inspanningen tegen een gemeenschappelijke vijand op te treden. Een gekwetste plek hier zal niet nalaten zijn gevolgen te hebben tegenover een gezonde plek daar. Wij arbeiden samen voor het bereiken van een gemeenschappelijk deel. Vandaar de aanzienlijke financiele en technische bijstand van grote ontwikkelde landen, aan kleine nog niet ontwikkeld zijnde landen. Wat wil men? Wil men ons het klein beetje welvaart, dat wij nog over houden, ontnemen en Aruba deel laten uitmaken van de "under-developed countries"? Ik denk dat niet, Mijnheer de Voorzitter. En ik hoop het niet. Wat wij wel hopen en verwachten is, dat de Standard en Lago thans gaan overdenken wat de voorgenomen maatregel zal gaan betekenen. Alle consequenties, alle gevolgen daarvan, zodat wanneer zij straks Uw college hun antwoord geven rekening zal zijn gehouden, niet alleen met de positie van de Lago op de wereldmarkt, niet alleen met de belangen van de aandeelhouders, maar ook en zulks naar de normen van moderne demokratische begrippen, met de meest elementaire principes van sociale rechtvaardigheid. Ik dank U.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, toen tussen de jaren '50 en '60 in de gehele wereld op grote schaaltot de bouw van nieuwe en moderne olieraffinaderijen werd overgegaan, werd het ook langzamerhand voor een ieder duidelijk, dat dit niet zonder invloed op de raffinaderijen in de Antillen zou kunnen blijven. Onze raffinaderijen zouden, zo zij hun aandeel op de markt willen behouden met de tijd moeten meegaan en door modernisering aan de scherpe concurrentie het hoofd moeten bieden. De Lago heeft getracht door de aanschaf van moderne apparatuur en de bouw van nieuwe stills haar kosten zoveel mogelijk te drukken. Ook heeft zij afgezien van vervaardiging van minder winstgevende produkten. De kosten van haar raffinaderij bestaan echter niet alleen uit de kosten der grondstoffen en van apparatuurs, maar deze kosten bestaan voor een belangrijk deel ook uit de lonen, de daarmee verband houdende kosten en "last but not least" de kosten der belastingen.
Wat betreft de kosten der lonen ging dit voor een deel buiten de bevoegdheid van de Overheid. Deze lonen komen immers tot stand door direkt overleg tussen de raffinaderijen en de werknemers. Deze lonen vielen evenwel niet geheel buiten de invloedsfeer van de Overheid. Het is immers bekend, dat zowel op Curacao als op Aruba in de contracten met de oliemaatschappijen clausules zijn opgenomen, die bepalen dat de lonen in dezelfde mate als de prijs indexcijfers van kosten van levensonderhoud, zullen stijgen. En deze stijging heeft de Overheid ten dele zelf in de hand. Door verhoging van de invoerrechten op benzine, drank, tabak, suiker en verschillende levensbehoeften heeft de Overheid de stijging van het indexcijfer en de daarmee gepaardgaande stijging van de arbeidslonen, die wederom tot stijging van de kosten der olie-industrieën heeft geleid, wel degelijk beinvloed. Verhoging van belastingen in het algemeen hebben de kosten van levensonderhoud ook doen stijgen. De stijging van de kosten der olie-maatschappijen is ook rechtstreeks in de hand gewerkt door de verhoging van de winstbelasting. Ook het leggen van opcenten op de aanslagen in de winstbelasting is voor de Lago een regelrecht aan het Bestuur te wijten kosten verhogende faktor geweest. Bij de vaststelling van de door de olie-maatschappij gemaakte winst per barrel is er

Ook een verandering in de wijze van berekening gekomen, die een grote kostenverhoging voor de olie-maatschappijen ten gevolge heeft gehad. Telkenmale dat belastingverhoging overwogen werd, Mijnheer de Voorzitter, heeft mijn fraktie daar met klem tegen geprotesteerd en er op gewezen, dat dit zou kunnen leiden tot verdere maatregelen van de olie-industrie om op andere wijze tot kostenbesparing te geraken. Terwijl dus aan de ene zijde de olie-industrie voor een deel consequente maatregelen heeft getroffen om haar positie op de internationale markt te handhaven, heeft de Overheid een kortzichtig standpunt ingenomen en heeft zij door haar kortzichtige maatregelen van belastingverhoging en verhoging van invoerrechten toch de olie-industrie medegedwongen naar verdere kostenbesparing te zoeken, en de Lago heeft die kostenbesparing alleen ten laste van de Arubaanse arbeiders menen te moeten vinden.
Mijnheer de Voorzitter, bij de begrotingsbehandeling heb ik gezegd, dat zo de inlichtingen, waarover ik beschik, juist waren, de Lago er op rekent dat zij in de toekomst ruim 50% meer aan belasting zal gaan betalen. Gaarne verneem ik van het Bestuurscollege of de Lago bij het opmaken van haar toekomstplannen werkelijk rekening heeft gehouden met hogere belasting uitgaven. Mijnheer de Voorzitter, indien wij aannemen dat de Lago om zich te kunnen handhaven in staat moet zijn om met concurerende prijzen op de wereldmarkt te komen en daarnaast ook een redelijk dividend aan de aandeelhouders te kunnen uitreiken, dan is het ook duidelijk dat alle bedragen, die de Lago moet betalen aan heffingen in het algemeen door de Overheid, belastingen, invoerrechten, retributiekosten, enz., zowel direkt als via levensonderhoudskosten van haar werknemers voor haar uiteindelijk ook een kostenfactor vormen. Nu bij de Lago kostenbesparing een zaak van levensbelang schijnt te zijn, vind ik dat alle aan de Overheid te wijten kosten vergeleken moeten worden met de arbeidskosten van de Lago, vooral, indien het waar is, dat de Lago er rekening mee heeft gehouden dat een verhoging van belastinguitgave valt te verwachten. Tot nu toe is het accent voornamelijk gelegd op de kosten, die de lonen met zich medebrengen, daar deze worden beschouwd als de grootste. Het is haast wel zeker dat de kosten, die door de Overheid teweeggebracht worden in de zeer nabije toekomst de loonskosten zullen overtreffen.
Het is thans te betwijfelen of kostenverlaging bij de Lago door ontslag alleen werkelijk gerechtvaard is tegenover de werknemers. Mijnheer de Voorzitter, nadat ik in de vergadering van 22 oktober 1964, had medegedeeld dat de Lago binnen afzienbare tijd met minder dan duizend man zal gaan werken, is het mij gebleken dat zowel het Bestuurscollege als de Landsregering van dit feit niet op de hoogte waren. En toch heb ikzelf de laatste jaren, telkenmale de Overheid, vooral in de Statenvergadering erop gewezen dat de Lago haar lay-off programma onverstoord blijft voortzetten. Verschillende malen heb ik mijn mening kenbaar gemaakt dat mijns inziens de Lago grote, morele en sociale verplichtingen heeft tegenover de Arubaanse bevolking waarvan zij deel uitmaakt. En ik heb evenvele malen de Overheid verzocht om het lay-off probleem serieus met de Lago te bespreken. Een paar jaren geleden had de Lago zelf te kennen gegeven, dat er per jaar aan ongeveer 7% van haar werknemers lay-off zou worden verleend. Een kleine berekening was voldoende om aan te tonen, dat de Lago volgens dit schema in 1971 met ongeveer 1.500 man zou gaan werken.
Maar ondanks dit alles heeft de Overheid zich blijkbaar niet in ernst in deze cijfers verdiept en heeft zij nooit een dringende beroep op de Lago gedaan om gezien de grote belangen van de Arubaanse gemeenschap, die op het spel stonden wijziging te brengen in het lay-off programma.
Het Bestuurscollege verheugde zichzelf over om water en elektriciteit goedkoop aan de Lago te leveren, zonder er rekening mee te houden, dat dit aan vele Lago-werknemers hun betrekking zou kunnen kosten, hetgeen in feite ook is gebeurd. Van een werkelijke coordinatie tussen Overheid en Lago is ons niets gebleken, nog minder van een coordinatie tussen de

Overheid en de vakbond.
Ik ben en blijf van mening, dat de houding van de Regering en van het Bestuurscollege in deze hele kwestie aan visie tekort geschoten is en dat hun een ernstig verwijt gemaakt moet worden voor de moeilijkheden, waarin wij ons thans bevinden. Maar ondanks dit alles is het mijn overtuiging, dat de Lago haar morele en sociale verplichtingen tegenover het Arubaanse volk moet nakomen en niet door een nigoreuze en versnelde lay-off-politiek onze hele economie op losse schroeven zetten en onze meerjarenplan, waarin geen rekening werd gehouden met een lay-off procedure als het ware illusoir maken. Wij kunnen niet accepteren, dat voor een particuliere maatschappij uitsluitend het winstoogmerk bepalend moet zijn. Inderdaad is het zo, dat een N.V. primair op winst voor haar aandeelhouders uit is en moet in beginsel de maatregelen die ter bevordering van het doel worden toegepast worden aanvaard, voor zover echter deze althans verantwoord zijn tegenover de gemeenschap, waarin de corporatie werkt. Voor mij is nu aan ernstige twijfel ondergeven of de snelheid, waarmee de Lago haar lay-off programma wil uitwerken wel door zuivere objectieve omstandigheden gerechtvaardigd is en meer speciaal of deze snelheid wel voldoende rekening houdt met de belangen van de Arubaanse gemeenschap, waarvan de Lago zelf deel uitmaakt. De Lago heeft hier veertig jaren gastvrijheid genoten en heeft tot ongeveer 1954 mogen genieten van een bijzondere milde belanstingsklimaat. Vergeleken met andere landen kan,voorwat betreft Aruba nagenoeg gesproken worden van een voortdurende arbeidsrust. De Lago neemt in het leven van Aruba een dominerende positie in en kan niet zonder meer haar aantal werknemers drastisch verminderen, zoals zij heeft afgekondigd en de Arubaanse gemeenschap grote schade toebrengen. Door in het nieuwe lay-off programma uitsluitend rekening te houden met de bepaling van haar aandeelhouders en die van de Arubaanse gemeenschap geheel te verwaarlozen, pleegt de Lago onrecht tegenover Aruba. Hiertegen protesteer ik met klem. Van deze plaats wens ik daarom een klemmend beroep op de Lago te doen, om het recentelijk aangekondigde lay-off programma uit te stellen en eerst gedurende enige jaren met dezelfde diligentie, waar mee gewerkt werd om de automatisering teweeg te brengen te proberen om door een grotere variatie in produkten tegenwoordige "man-power" zoveel mogelijk te handhaven. Wij weten dat de Lago net zoals bijna alle andere olie-maatschappijen ter wereld haar studiën ook heeft gericht op petrochemisch gebied. Dit heeft in het verleden geleid tot de bouw van de ammoniakfabriek door de Standard. Ook nu is volgens ons, enkele projekten op chemisch gebied in vergaande studie bij de Lago en wij hopen, dat het eindresultaat spoedig en gunstig zal uitvallen. Maar dit zal in de toekomst de werkgelegenheid in slechts geringe mate verruimen. Op het Bestuurscollege doe ik daarom een beroep om bij de Koninkrijksregering, de Centrale Regering, de Standard Oil en bij de Lago erop te blijven aandringen, dat - desnoods met het doen van tegemoetkomingen op fiscaal gebied - de Lago in aanzienlijk grotere mate dan thans, het geval is, rekening zal houden met de gerechtvaardigde belangen van het Arubaanse volk. Daarnaast, Mijnheer de Voorzitter, blijft het zaak om met spoed en met kracht de uitvoering van al zodanige werken ter hand te nemen als bevorderlijk kunnen zijn, voor de verruiming van de werkgelegenheid op Aruba en eventueel door nodige herziening van het meerjarenplan te trachten onze economie in de toekomst te verzekeren. Ik dank U.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, de economische toestand en de groeiende werkeloosheid op ons eiland heeft ons niet ongeroerd gelaten en reeds in oktober, verleden jaar hebben wij het een of ander naar voren gebracht in deze Raad en onze bezorgdheid uitgesproken. Het is pas later echter dat de ernst van de toestand ingezien en gevoeld werd, nu namelijk een bevestiging is gekomen omtrent de plannen van een verdere inkrimping van personeel bij de Lago. Het is te betreuren, dat wegens gebrek aan contact, samenwerking of goede verstandhouding tussen deze grootindustrie en het

Eilandsbestuur en de Regering, men dit niet eerder heeft geweten, zodat men beter in staat zou zijn geweest hieraan het hoofd te bieden. Inmiddels zitten wij met een huidige toestand. Wat kunnen wij doen?

Mijnheer de Voorzitter, een der stappen onder de omstandigheden, vinden wij, is het vormen van een commissie van exponenten van het Eilandsbestuur. Ambtelijke personen, personen uit de handel, de grootindustrie en de vakbond ten einde te bezien wat op korte en op lange termijn gedaan kan worden om het hoofd te bieden aan dit ernstige probleem. Zoals wij reeds eerder in deze Raad hebben betoogd, is het noodzakelijk dat werkkrachten, die gedurende de oorlogsjaren of later, aangeworven werden om de landskinderen te vervangen en zij die nog hier zijn, dat zij thans plaats moeten maken voor de landskinderen, die nu zeker in staat zijn hun werkzaamheden over te nemen. Deze noodzaak dient niet alleen door de grootindustrie te worden ingezien, doch vooral door de Overheid die geen vergunning tot verder verblijf dient te verstrekken aan deze categorie personen. Als wij bijvoorbeeld, Mijnheer de Voorzitter, in Trinidad of Barbados zullen gaan werken, dan vinden de Antillianen daar thans ook geen werk meer, want alleen de landskinderen komen daarvoor in aanmerking, zij worden daar beschermd door hun regering. Reeds eerder hebben wij gewezen op de noodzaak om ook kleinere industrieën aan te trekken en om ons niet slechts blind te staren op grootse projekten. In dit verband wil ik verwijzen naar het projekt van Puerto Rico, dat indertijd in uitvoering is gebracht. Wij moeten met lede ogen toezien, Mijnheer de Voorzitter, dat kleine industrieën alsmaar naar Curacao gaan en Aruba krijgt niets. Nu zien wij dat ook grotere industrieën, een aluminium fabriek op Curacao komt. Mijnheer de Voorzitter, al zouden de stappen van de Lago uit economisch oogpunt te rechtvaardigen zijn, toch is het zeker een morele en sociale plicht van deze maatschappij ten opzichte van de gemeenschap waarin zij een veertigtal jaren heeft gewerkt om de gevolgen ervan zoveel mogelijk te verzachten en niet drastisch te werk te gaan. In dit verband is het alleszins redelijk te verwachten dat men met de nodige soepelheid te werk gaat om de nodige tijd te geven voor de uitvoering van de ontwikkelingsplannen, die hopelijk de schok zouden kunnen opvangen. Anderzins is het de noodzaak geworden om de ontwikkelingsplannen zo spoedig mogelijk ten uitvoer te brengen en tevens nieuwe plannen bij de Nederlandse regering te entameren ten einde op korte en lange termijn het hoofd te kunnen bieden aan de gevolgen van het versnelde programma voor inkrimping van personeel bij de Lago, hetwelk niet bekend was bij de opstelling van het meerjarenplan. Het is zeker anderzijds te waarderen, Mijnheer de Voorzitter, dat de Lago zorg heeft gedragen voor de vestiging van de ammoniakfabriek en een complex kunstmestfabriek te Barcadera. Doch de politiek van aanwerving van personeel adaar is niet helemaal ten goede gekomen om landskinderen of althans inwoners van Aruba aan werk te helpen. Er werd onnodige werkkrachten van buiten op dit eiland geimporteerd. Het is tevens te waarderen, dat zoals uit recente berichten is gebleken, de Standard en de Lago bezig zijn andere industrieën voor Aruba aan te trekken. Wij hopen dan ook, dat deze pogingen zullen slagen. Een goede politiek en een teken van goodwill van de Lago zou tevens kunnen zijn, indien de maatschappij voor de verschillende diensten, die zij in de toekomst buiten haar concessie denkt te betrekken, eerst haar werknemers zelf zou willen inschakelen voor zover zij zelf deze diensten kunnen overnemen en verlenen. Gezien de ernstige problemen waarvoor Aruba zich geplaatst ziet, Mijnheer de Voorzitter, zijn wij van mening, dat de tijd is gekomen om alle krachten samen te bundelen en dat het Eilandsbestuur zal moeten worden gevormd uit vertegenwoordigers van alle partijen op Aruba tot heil van land en volk.

Tenslotte, Mijnheer de Voorzitter, wil ik dit voorstel doen. Een verzoek van de Eilandsraad aan het Bestuurscollege om stappen te nemen tot het vormen van een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van het Eilandsbestuur, misschien een vertegenwoordiger van het Bestuurscollege, een van het Departement van Economische Ontwikkeling, D.E.C.O. bijvoorbeeld, een van Financiën bijvoorbeeld, van de handel, (wij hebben twee verenigingen van de handel), van de grootindustrie, van de Lago, misschien ook van de A.C.I. en van het vakbondswezen en misschien een of meer personen uit de vrije beroepen, een advokaat of een notaris, ten einde plannen voor korte en lange termijn op te stellen en zo nodig uit te voeren om het hoofd te bieden aan het werkloosheidsprobleem en om de gewijzigde economische toestand als gevolg daarvan ook te helpen. Ik dank U zeer.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, Tacitus heeft eens gezegd: De grote macht is nooit veilig. Mijnheer de Voorzitter, ik kan deze zeer belangrijke aangelegenheid voorwat het de bevolking van Aruba betreft, niet voorbij laten gaan zonder over het enige punt, namelijk het lay-off programma van de Lago Oil & Transport Company enige woorden toe te wijden. Ik verzoek bij deze ook de aandacht van de pers, die het middel bij uitstek is om de bevolking voor de lichten.
Mijnheer de Voorzitter, dit probleem ligt mij nauw aan het hart en sedert 1949 heb ik reeds in de Staten van de Nederlandse Antillen een waarschuwend woord laten horen over het ernstige probleem met alle consequenties van dien.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben geen voorstander om uit vroegere stukken te citeren, maar gezien de belangrijkheid van dit onderwerp voel ik mij verplicht jegens de bevolking van Aruba om enkele passages aan te halen uit de notulen van de Staten, dit natuurlijk met uw permissie, Mijnheer de Voorzitter, en het houdt nauw verband met hetzelfde probleem.
Mijnheer de Voorzitter op 17 januari 1957, heb ik het volgende gezegd in de Staten van de Nederlandse Antillen: vergun mij enkele woorden te wijden aan het voor ons liggend ontwerp begroting.
Het geachte lid de heer Debrot heeft zo even betoogd dat de Nederlandse Antillen het probleem van de werkloosheid niet kennen en om deze reden verzoek ik hem om met aandacht naar mijn betoog te willen luisteren. Ik meen, dat de heer Debrot, zijnde hoofd van de afdeling Sociale Zaken toch wel op de hoogte moet zijn van het werkloosheidsprobleem op Aruba. Ik wil graag ook de aandacht van de Regering voor dit probleem vragen. Momenteel zijn er op het kantoor bij de Lago poort ongeveer 400 werkzoekenden ingeschreven. Dankzij de Badger Company hebben een 300 personen in 1956 tijdelijk werk gevonden. De werkzaamheden van deze maatschappij zijn echter in december jongst leden afgelopen, met het gevolg dat het aantal werkzoekenden thans tot 700 is gestegen. Het geachte lid Anslijn deelde mij vanmorgen mede, dat het aantal niet 700, maar 1000 moet zijn. Hij weet het beter, Mijnheer de Voorzitter, daar hij op dat kantoor werkt. Onder de groep werkzoekenden, bevindt zich zelfs een aantal personen, die in het bezit zijn van een M.U.L.O.- en A.T.S.-diploma.

Alvorens verder op dit punt in te gaan, meen ik goed te doen, de oorzaken op te sommen die geleid hebben tot het onstaan van dit probleem. Wanneer wij een blik werpen in het verleden, dan zien wij dat de Arubaanse bevolking vóór de komst van de olieindustrie zijn bestaan in hoofdzaak vond in de landbouw en de visserij. De Arubaan was zelfsupporting. Inderdaad was zijn levensstandaard niet hoog, maar hij voelde zich over het algemeen tevreden en gelukkig. De dagelijkse zorgen van heden had hij toen niet. De bevolking telde in die dagen een klein aantal zielen. Met de komst van de olie verloor de Arubaan zijn economische onafhankelijkheid. De olie betaalde hoge lonen, waardoor hij werd weggelokt van de schoonheid van de natuur, waar de Almachtige alles had geschapen wat hij voor zijn dagelijkse bestaan nodig had.

Deze hoge lonen, die niet gecontroleerd werden door de toenmalige koloniale regering, hebben de economie van het eiland Aruba ontwricht. Onze economie werd toen een zeer eenzijdige en ook het dagelijkse bestaan van de Arubaan werd afhankelijk van deze ongezonde economie. Het is een feit, dat de olie de levensstandaard op een hoog peil heeft gebracht, maar het is eveneens een feit, dat de vestiging van deze maatschappij problemen met zich mee heeft gebracht. De olie ging werkkrachten importeren. Ook inwomers van de andere eilanden van de Nederlandse Antillen stroomden naar Aruba en in 25 jaren steeg de bevolking van Aruba van 15.000 tot 55.000 zielen. Het zal U wel duidelijk zijn, Mijnheer de Voorzitter, dat deze enorme aanwas buiten alle proportie was en de Overheid voor allerlei problemen stelde, zoals het voorzien in het tekort aan scholen en woonruimte. Zelfs moesten obligatieleningen worden uitgeschreven om de bouw van volkswoningen te kunnen financieren. Nu is het voor eenieder duidelijk, dat de bevolkingsaanwas geen gelijke tred heeft gehouden met de werkgelegenheid. Immers deze ruime werkgelegenheid is vrijwel alleen mogelijk als de olie-raffinaderijen er nog zijn. Wat gebeurde nu echter op Aruba bij de laatste wereldoorlog, Mijnheer de Voorzitter, tot consternatie van iedereen legt een van de olie-maatschappijen op Aruba haar bedrijf geheel stil en deed haar werkkrachten afvloeien. Door deze handeling kwamen er vele gezinshoofden plotseling zonder werk te zitten. En daarmee was het probleem van de werkloosheid geschapen. Men moet niet uit het oog verliezen, Mijnheer de Voorzitter, dat de maatschappij bijgedragen heeft om de economie van Aruba te ontwrichten. Door deze handeling is echter de eenzijdig economie van Aruba nog meer ontwricht. Aan de andere kant gaat de Lago gestadig voort met de mechanisatie van haar bedrijf, zodat er steeds minder werkgelegenheid voor onze groeiende bevolking overblijft. Voorts zendt deze maatschappij haar werknemers, die de leeftijd van 60 jaar hebben bereikt naar huis, ongeacht of hun pensioen ruim genoeg is om er mee rond te komen of niet. Natuurlijk komen deze personen weer bij de Overheid terecht met hun verzoeken om hulp om werk of voor ouderdomsuitkering. Tegenover deze vermindering van werkgelegenheid staat alle pogingen daartoe gedaan ten spijt voor-hands geen enkel alternatief. Ik ben vrij bewust van het feit, dat de eilandelijke Overheid alle moeite doet om de welvaartsbasis te verbreden door het aantrekken van toeristen, het bouwen van toeristen-hotels, het bouwen van een moderne waterindustrieinrichting. Dit alles om het probleem der werkloosheid te bestrijden. Het streven van de Arubaanse Overheid wordt ten zeerste gewaardeerd, maar biedt naar mijn bescheiden mening nog niet voldoende waarborgen voor de toekomst, immers op Aruba gaat niet minder dan 23% der bevolking naar school. Dit is ongeveer 13.000 kinderen en daarbij moet wel degelijk rekening worden gehouden. Teneinde te voorkomen, dat Arubanen naar het buitenland zullen moeten vertrekken om daar hun geluk te beproeven, moge ik bij deze de Regering erop aandringen de volgende maatregelen te nemen:

Overleg plegen met de oliemaatschappijen om tot een harmonische oplossing te geraken, zodat de economische ontwikkeling van Aruba zonder verdere belemmering voortgang kan vinden. Het behoeft geen betoog, dat dit overleg dient te geschieden in de geest van het Statuut en tot de verdere opbouw van het nieuwe Koninkrijk.

Overleg plegen met de Lago, dat de geimporteerde niet-Nederlandse werknemers plaats maken voor de inheemse werkkrachten.

Het intensieve overleg met Nederland levendig houden, totdat verbreding van de economische basis van de Bovenwinden en Bonaire een fait-accompli is. Mijnsinziens is Nederland moreel verplicht de helpende hand tot de verwezenlijking van deze plannen te bieden, aangezien het Nederland was, die een eeuw geleden ongevraagd de Bovenwindse en Benedenwindse eilanden

tot een gebiedsdeel samensmolt. Ook hier dient overleg gepleegd te worden in de geest van het Statuut. De economische verheffing van genoemde eilanden gedoogt geen uitstel. Overleg plegen met de Lago om ertoe te komen, dat haar gepensioneerden een zodanig pensioen toekent, dat het niet meer hoeft voor te komen, dat deze mensen tenlaste van de Overheid komen. De toevoer van vreemdelingen drastisch te beperken. Zo spoedig een woonruimtewet in het leven te roepen, om zodoende het probleem der werkloosheid te beperken. Mijnheer de Voorzitter, ik heb gemeend zo uitvoerig mogelijk over dit probleem te spreken, opdat men tijdig maatregelen zal nemen om ergere werkverwikkelingen te voorkomen, zodat men later de Regering niet zal verzoeken te bewerkstelligen dat onze kinderen emigreren, daar zij niet langer in staat zullen zijn in hun eigen geboorteland werk te vinden. Met belangstelling zie ik het antwoord van de Regering op dit brandend vraagstuk tegemoet.

Mijnheer de Voorzitter, dat was op 14 januari 1957. Ik wil eventjes doorgaan, Mijnheer de Voorzitter, ik ben een beetje vervelend misschien, maar het is goed voor het publiek, de bevolking en de pers om te weten, wat in de Staten werd gezegd over dit probleem, dat heden aan de orde is.

Mijnheer de Voorzitter, ik kom op het probleem van de werkloosheid op Aruba. Voordat ik verder ga, wil ik de heer Debrot verzoeken een dag naar Aruba te komen, opdat hij alhier het probleem van de werkloosheid van nabij kan aanschouwen. Mijnheer de Voorzitter, het probleem van de werkloosheid op Aruba dateert vanaf 1949. Het is niet iets nieuws. In de vergadering van 22 september 1949, heb ik reeds dit probleem aangesneden, toen had ik het navolgende gezegd:

Mijnheer de Voorzitter, ik kom nu op een zeer gevoelige kwestie, ongelofelijk, doch waar. Er zijn werkeloze Arubanen, die maanden lang naar werk lopen te zoeken, maar tot nu toe geen werk kunnen vinden. Het schijnt dat ieder bedrijf, groot of klein, bezig is te bezuinigen. Er zal daartoe wel redenen zijn, maar zoiets moet niet gebeuren tenkoste van de Arubanen.
Het is meer dan tijd, dat alle bedrijven en de ondernemingen op Aruba het beginsel van landskind gaan respekteren en ik verzoek het Bestuur dringend om de juiste maatregelen toe te passen en het initiatief te nemen, opdat deze zeer ongewenste toestand kan verdwijnen, namelijk door geen toestemming meer te geven om krachten te importeren. In de eerste plaats, dient voorkeur gegeven te worden aan de Arubanen en ook aan andere Nederlandse Antillianen als ook aan de Surinamers, die momenteel werkloos zijn.
Zo dit met zich mee brengt dat werkkrachten van andere nationaliteiten, dus die geen Nederlandse onderdanen of Nederlanders zijn naar huis gestuurd moeten worden, dan zal dat moeten gebeuren, Mijnheer de Voorzitter. Het is meer dan gek, dat maar steeds door immigratie vreemdelingen toegelaten worden of aan niet werkende, dus afgedankte vreemdelingen vergunning worden gegeven om op Aruba te blijven en te dingen naar werk, die bij rechte het landskind toekomt. De bedrijven of ondernemingen moeten ook gaan inzien, dat het landskind altijd meer recht tot werken toekomt, dan een ingevoerde of toegelaten vreemdeling. In de vergadering van 2 februari 1950, heb ik dit probleem wederom te berde gebracht, Mijnheer de Voorzitter. Ik ben er geen voorstander van om aanhalingen te doen uit oude stukken. Niettemin, voel ik mij verplicht om dit te doen, teneinde het geheugen van de aanwezigen (het is jammer, dat de "doctoor"niet aanwezig is) op te frissen en ter oriëntatie van diegenen, die niet aanwezig waren bij de bewuste vergadering.
Ik heb toen het volgende naar voren gebracht:
Mijnheer de Voorzitter, reeds in de openbare vergadering van 22 september 1949, heb ik een waarschuwend woord laten horen in verband met het groeiend aantal werkelozen op Aruba. De toestand is sederdien nog erger geworden. Volgens het Bureau van Sociale en Economische Zaken op Aruba, is het aantal

gedurende 1949 gestegen tot het verontrustend getal van 500. Zelfs voor het landskind, dat in 1942 met zijn schip getorpedeerd werd en toen uren lang in zee heeft rondgedobberd, is er op het ogenblik geen werk te vinden. Volgens mededeling van de betrokkene kon hij bij zijn vorige werkgever, niettegenstaande hij een introductiebrief van de Gezaghebber van Aruba had, geen werk vinden. Terwijl het algemeen bekend is, dat een groot aantal niet-landskinderen op de schepen van de maatschappij werkzaam is. Ook dient hierbij opgemerkt te worden, dat bij de laatste lay-off van de bemanningspersoneel bij deze maatschappij een groot aantal landskinderen ontslagen werd wegens inkrimping en van werkzaamheden, terwijl niet landskinderen in dienst werden gehouden. Mijnheer de Voorzitter , deze ongewenste en ongezonde toestand heeft mij aanleiding gegeven voor te stellen de volgende brief aan het Bestuur te richten: Is het waar, dat de Esso Transportation Company Limited op Aruba enkele maanden geleden een aantal landskinderen heeft ontslagen, terwijl vreemdelingen in dienst werden gehouden?
Is het waar, dat bij de Lago Oil & Transport Company Limited een groot aantal geimporteerde arbeiders van de Britse, zowel als andere eilanden in de Caraïbische Zee nog steeds werkzaam is, terwijl een tamelijk groot aantal landskinderen geen werk kan vinden bij genoemde Maatschappij?
Indien de bovengenoemde gevallen waar zouden zijn, is het Bestuur bereid om de juiste maatregelen te treffen om deze onrechtvaardigheid en ongezonde toestand zo spoedig mogelijk te verbeteren. Mijnheer de Voorzitter, het is de gewoonte een dergelijk voorstel naar een vaste commissie te verwijzen, maar gezien de urgentie van zaak wens ik de mening van de Staten daaromtrent te horen. Op een door de Voorzitter van de Staten gedane voorstel werd besloten met zijn voorstel naar de derde vaste commissie te verwijzen. Aan de hand van dit voorstel van de commissie hebben de Staten in een vergadering van 16 februari 1950, overeenkomstig het door de derde commissie uitgebrachte advies, besloten een brief van de navolgende inhoud te zenden aan de Gouverneur van de Nederlandse Antillen. Hierbij hebben de Staten van de Nederlandse Antillen de eer Uwe Excellente de navolgende vragen te doen:
Is het waar, dat de Esso Transportation Company Limited op Aruba enkele maanden geleden een aantal landskinderen heeft ontslagen, terwijl vreemdelingen in dienst werden gehouden?
Is het waar, dat bij de Lago Oil & Transport Company Limited een groot aantal geimporteerde arbeiders van de Britse, zowel als van andere eilanden in de Caraïbische Zee nog steeds werkzaam zijn, terwijl een tamelijk groot aantal landskinderen geen werk kan vinden bij de genoemde Maatschappij?
Is het bestuur bereid naar het vorenstaande een onderzoek in te stellen en zo het gesignaleerde juist blijkt te zijn maatregelen te treffen, ter bescherming van de lokale werkkrachten en de Staten in te lichten wat terzake is gedaan?

Naar aanleiding van deze brief zijn er een aantal vreemdelingen bij de Lago ontslagen om zodoende plaats te maken voor landskinderen. Het probleem van de werkloosheid werd daardoor tijdelijk opgelost. Mijnheer de Voorzitter, zo kan ik doorgaan met te citeren toen de Lago de Lago Vocational School heeft opgeheven. Toen heb ik ook de Regering getelegrafeerd, toen heb ik ook gepleit in de Staten dat de Lago bezig was met streamlinning van hun bedrijf en zodoende wordt met de dag de kansen voor landskinderen kleiner en kleiner. Ik heb daarover gesproken op 28 januari 1958, maar het wordt een beetje te lang. Ik heb weer gesproken op 15 april 1958 over dit onderwerp.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb uit deze stukken geciteerd om te bewijzen

dat reeds in 1949 het begon door te schijnen, dat in de toekomst de zaak op Aruba niet meer zo rooskleurig zou zijn. Maar nu heeft dit zo'n proportie genomen, dat niet te verwachten was. Ik ga verder, Mijnheer de Voorzitter, het is mij bekend, dat de winst van de Lago in de laatste jaren is toegenomen van acht miljoen dollars per jaar tot elf en een half miljoen. Deze winsten zijn gemaakt ten koste van het lay-off programma. Dit ten koste van huisvaders, die gewetenloos en zonder enige medelijden naar huis werden gestuurd. Niettegenstaande het feit, dat deze huisvaders soms nog acht of meer kinderen hebben te onderhouden, en met een zeer karig pensioentje verder het leven moeten uitmaken om in het onderhoud van hun gezin te voorzien. Vele ontvangen nog niet eens een pensioentje, omdat deze nog niet de leeftijd of de vereiste dienstjaren hebben. Mijnheer de Voorzitter, van deze plaats moet ik een ernstig woord van protest uitspreken jegens de Lago. Het is mij sindsdien asociaal jegens de bevolking van Aruba en vooral wat betreft de meeste van deze arbeiders, die gedurende de Tweede Wereldoorlog in de blackout, zoals Mijnheer Finck zojuist gezegd heeft, Lago zo trouw hebben gediend, en juist door deze trouwe arbeid heeft de Lago toen hun olie konden blijven produceren voor de Geallieerden, wat zeer zeker zijn steentje heeft bijgedragen, zodat de Tweede Wereldoorlog met succes werd bekroond. Mijnheer de Voorzitter, het is algemeen bekend, dat iedere arbeider, die thans bij de Lago werkzaam is in een voortdurende staat van angst leeft. Het zwaard van Damocles hangt elk seconde van de dag boven hun hoofd. Zodoende kan er geen sprake zijn van arbeidsrust, want er heerst geen vreugde in de harten van deze arbeiders, maar alleen vrees. En van vrees tot haat is een zeer korte weg.

Mijnheer de Voorzitter, ik kan in deze Raad verklaren, dat vroeger de Lago zeer bemind was op het eiland. Maar tot mijn spijt, Mijnheer de Voorzitter, moet ik hier nou in deze Raad mededelen, dat deze achting in angst en vrees is veranderd en van vrees, zou ik bijna zeggen tot haat, door Lago's onverschillige houding jegens het lay-off programma. En hierbij, Mijnheer de Voorzitter, spreek ik namens de bevolking een ernstig woord van waarschuwing. Lago moet dit ten volle realiseren.
Mijnheer de Voorzitter, weet U dat sedert juli verleden jaar tot heden bijna 600 arbeiders van de pay-roll verwijderd zijn? Is dit een rechtvaardige behandeling? Heeft de bevolking van Aruba deze onrechtvaardige behandeling verdiend van de Lago? Moet de economie van het eilandgebied zo plotseling en zo medogenloos verder ontwricht worden? Heeft de Lago geen gevoelens of geweten van morele en sociale verplichting jegens de bevolking van Aruba? Moet de Regering met gekruiste armen de ontwrichting van de economie van het eilandgebied door laten gaan zonder positieve stappen te nemen om aan deze onuithoudbare en ongezonde toestand eindelijk een eind te maken?

Mijnheer de Voorzitter, hier kan en mag geen gulden middenweg bewandeld worden. Er moet aan deze ongewenste toestand een eind komen. Daarom wens ik het volgende voorstel hier naar voren te brengen in de Raad. Ik weet, dat straks een motie zal komen, maar ik meen, niettegenstaande dit feit, Mijnheer de Voorzitter, dat ik het recht heb om een voorstel te doen.

a) Dat de Raad het Bestuurscollege verzoekt op onmiddellijk, telegrafisch desnoods, de Landsregering te verzoeken een sociale nood-wet in het leven te roepen, zodat alleen 1 tot maximaal 2% van de totale pay-roll lay-off kan krijgen voor een bepaalde aantal jaren, zodat Aruba in de gelegenheid gesteld kan worden meer werkgelegenheid te creeren voor haar werkzoekenden.
b) Een delegatie naar het hoofdkwartier van de Standard Oil te New Jesey af te vaardigen, bestaande bijvoorbeeld uit: een lid van het Bestuurscollege, de Voorzitter, bij voorbaat, de Voorzitter van de Kamer van Koophandel, de Voorzitter van de Independent Oil Workers Association en een lid van de Regeringsraad om in New York met de Directie tot in de finesse uit te werken

de economische en sociale moeilijkheden, die het lay-off programma voor Aruba medebrengt, met alle gevolgen van dien.
Mijnheer de Voorzitter, "last but not least" wil ik ook bijvoegen, dat zelfs de arbeiders, die thans lay-off hebben gekregen van de Lago, moeilijkheden ondervinden, wanneer zij hun brood willen gaan verdienen met vissen. De Lago Politie geeft de mensen vele moeilijkheden bij het plaatsen van hun boten, aasvangen, etc.
Laat Lago dan uit eigen beweging het prachtige strand dat zij nu bezitten teruggeven aan het eilandgebied. Zodoende kunnen de vissers rustig hun beroep uitoefenen. Er kan zelfs op het stuk mooie strand een hotel gebouwd worden, want San Nicolas, Mijnheer de Voorzitter, geloof mij, wordt steeds naar mijn bescheiden mening langzamerhand een dode stad. Mijnheer de Voorzitter, de Lago wil alles kwijt. De Lago wil het Sportpark kwijt hebben. De Lago wil de Commissary misschien straks ook kwijt hebben. De Lago wil het hospitaal ook kwijt raken. Maar laat de Lago ook onze stranden teruggeven, zodat wij die zelf kunnen gebruiken? Laat Lago de zwarte pitch die zij daar hebben rondgestrooid, die onze stranden zo verknoeid heeft, verwijderen en ons het natuur teruggeven, dat wij hebben gehad?
Gaarne wens ik de mening van de Raad en van het Bestuurscollege te willen vernemen, alsmede hun denkwijze over de door mij gedane voorstellen. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER F.D.FIGAROA: Señor Presidente, awe nochi nos a bin hunto aki den pa nos discuti e problema di lay-off na Lago. Primeramente nos kier menciona aki 40 aña di Lago na Aruba y diez aña di autonomia. Dia nos a haya nos autonomia tabatin mas o menos un 8.000 hende tabata traha na Lago. Awe despues di diez aña di autonomia no tin sino mas o menos 2.800 hende ta traha na Lago. Naturalmente pa esaki nos no ta culpa directamente e Gobierno cu durante e tempo ey tabatin e mayoria absoluto pero esaki ta debi na otro circumstancianan. Manera nos sa, nos ta hiba e punto di vista cu aki nan nos tin comercio liber. Durante 40 aña nos a asegura Lago un clima tranquilo den asunto di trabao aki na Aruba. Durante e añanan di guerra, mas o menos seis aña largo aki na Aruba nan a produci como 20% di e produccion mundial di azeta cu nan a usa pa, larga nos bisa, gana e guerra y pa defende e principionan di libertad cu nos mundo ta conoce aki banda. Pero durante e termino di guerra tambe cu nos a yuda tanto na bin haya e victoria, nos a larga drenta na nos isla di Aruba pa medio di Lago hopi estranheronan a costo di nos yuinan di tera cu mester a sirbi nan pais. Contrario cu loque mi colega di e partida cu tin mayoria a bisa aworey cu ta e sueldonan halto di Lago a daña nos economia, ami ta bisa danki Dios pa e sueldo haltonan di Lago cu nos economia aki tabata tin un posecion cu tabata worde envidia pa hopi paisnan aki rond. Pero despues cu nos a duna tur nos cooperacion pa produccion di e azeta aki, nos Gobierno a lubida cu e estranheronan cu a drenta durante guerra, mester a bay back y asina ta haya cu nos pueblo di Aruba a sigui aumenta hopi y awe nos a haya nos cu e problema cu tin hopi di nos hendenan cu no tin trabao. Cu Lago no a demonstra y no a responde na e reconocimiento cu e ta goza di nos Gobierno Insular den e caso aki di no a notifique na tempo no obstante cu nos Gobierno, mas di un biaha a informa Lago tocante e plannan di lay-off, den cierto sentido nos por comprende, pasobra quizas e Bestuurscollege, cu nos tin actualmente e no ta inspira e confianza necesario pa haci e negociacionnan. Por ta! Ta un idea. Pero tambe nos tin di bisa den e caso aki, cu awe nos a bin hunto akinan y e fin cu nos a bin akinan ta pa haci aki un rato un suplica na Lago, si e por tin e bondad di revisa su programma di lay-off. Y naturalmente, larga nos yega asina leeuw y presumi, cu Lago ta accepta esey, naturalmente ta

bini lo siguiente cu Lago ta contesta nos y boso mes, Gobierno kiko boso mes tin pa haci pa drecha e situacion economico cu nos ta den awor?
Y esey cu mucho gusto aki den nos tambe kier tende di Bestuurscollege, kiko Bestuurscollege ta haciendo y ta haci y lo haci pa combati e desempleo cu nos tin actualmente. Naturalmente, nos ta bisa tambe cu tin hende ta bisa cu e causa di e situacion economico cu nos ta den ta parcialmente debi quizas na un of otro federacion. Ami personalmente no ta kere e cos ey asina directamente. Pasobra toch mi tą recorda cu na cuminzamento di nos autonomia tabata tin personanan halto di Gobierno, en caso Excelencianan mes . tabata bini na Aruba pa organiza e trabahadornan y pa splica nan hopi cos y despues nan a larga e trabahadornan aki na caminda sin duna nan debido direccion. Y awen tempo nos ta haya of por ta cu ta un sintimiento nos tin cu hasta huy nan ta huy for di e trabahadornan aki. Ta un idea, mi no sabi. Pero no obstante esey nos a bin akinan pa suplica Lago si e por keda y revisa su programa di lay-off. Nos di nos banda, ta propone tambe na e Bestuurscollege actual cu pa combati parcialmente e desempleo cu nos tin na Aruba, ta di pone un medio of di trece un arreglo cu na tur empresanan y especialmente na empresanan cu sa haci trabaonan cu placa di Gobierno Holandes, sea fia, regala, of cu nos tin cu paga despues cu por lo menos ne lugarnan aki 80% di obrero nan lo consisti di Arubianonan naci na Aruba. Nos ta contento di un banda cu Lago a yuda nos hopi den nos economia. Lago ta e companía cu a trece akinan tambe e Fertiliser Plant, e A.C.I. cu nos conoce awe. Naturalmente Lago a trece esey y e no a pone hunto cu su companía. El a pone apart debido na e arreglo cu e tin cu tur companía nobo ta goza di un cierto privilegio durante diez aña cu nan no ta cobranan belasting. Tocante di e belasting nos por bisa, of den nos opinion, lo siguiente: cu nos ta accepta cu Lago a haci hopi ganancias aki na Aruba, especialmente durante di guerra. Di otro man nos ta accepta cu tur negocio ta traha pa gana placa. Di otro banda, nos ta pensa cu quizas cu no ta tur e entradanan cu nos a recibi for di Lago durante e 40 aña ey a worde usa pa halsa e economia di Aruba. Mi ta kere cu hopi di e cen aki a bay na otro destinonan cu quizas awe mes ta for di e fuentenan ey nos por haya cen fia.

Señor Presidente, pa ser corto nos a bin aki directamente pa trata e asunto di lay-off. Aki rato probablemente e Raad en su total lo bini cu un proposicion cu lo bira mocion aki pronto, den cual nos ta suplica Lago pa revisa su programa di lay-off y nos di nos banda, ta exigi di Bestuurscollege, cu e ta bini cu plannan concreto pa yuda drecha e situacion di desempleo cu nos tin actualmente. Masha danki.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, wij zijn vanavond hier samen gekomen om het probleem van de "lay-off" bij de Lago te bespreken. Ik wil hier eerst voor ogen stellen de 40 jaren van de Lago en de 10 jaren van de autonomie. Toen wij onze autonomie kregen waren er ongeveer 8.000 mensen werkzaam bij de Lago. Nu, na tien jaar autonomie zijn er niet meer dan ongeveer 28.000 werkzaam. Wij beschuldigen natuurlijk niet het Gouvernement, dat toen de absolute meerderheid genoot, direkt van het feit, aangezien dit te wijten is aan andere omstandigheden. Zoals bekend, houden wij ons aan het standpunt, dat wij hier vrije handel hebben. Gedurende 40 jaren hebben wij de Lago van een rustige arbeidsklimaat verzekerd op Aruba. Gedurende de oorlogsjaren, voor ongeveer zeer lange jaren, werd er op Aruba ongeveer 20% van de wereldproductie van olie geproduceerd, welke olie gebruikt werd om, laten wij zeggen, de oorlog te winnen en om de beginselen van de Westerse vrijheid, die wij thans kennen te verdedigen. Maar gedurende de oorlogstijd, waartoe wij zoveel hebben bijgedragen tot de uiteindelijke overwinning, hebben wij ook door toedoen van de Lago vele vreemdelingen laten binnenkomen, ter vervanging van

onze landskinderen, die hun vaderland moesten helpen verdedigen.
In tegenstelling tot hetgeen mijn college, lid van de partij, die thans de meerderheid heeft, daarnet gezegd heeft, namelijk dat de hoge lonen van de Lago onze economie verpest hebben, zeg ik: Goddank voor die hoge lonen van de Lago, daardoor heeft onze economie een positie gekregen, die door vele omliggende landen wordt benijd. Maar nadat wij al onze medewerking hebben verleend om de olie voor de Geallieerden te produceren heeft onze Gouvernement vergeten of over het hoofd gezien, dat de vreemdelingen, die gedurende de oorlog waren toegelaten, terug moesten naar hun land, zodat ons eigen volk een levensmogelijkheid kon krijgen, want het eigen volk is aanzienlijk toegenomen en thans staan wij voor het probleem, dat er vele van onze mensen zonder werk zijn. Dat de Lago geen erkentelijkheid heeft betoond voor de genoten medewerking, die zij heeft ontvangen van ons Eilandelijk Bestuur, en dat zij het Bestuur niet tijdig heeft ingelicht, niettegenstaande het feit, dat vanwege de Overheid meer dan eens navraag is gedaan ten aanzien van de plannen van de Lago in verband met de lay-off, is iets, dat wij ons enigszins kunnen indenken, want misschien bezoemt het huidige Bestuurscollege, dat wij hebben, niet het nodige vertrouwen bij de Lago om er onderhandelingen mee te houden. Het kan zijn, het is een opvatting. Maar wij moeten in dit geval ook zeggen, dat wij vanavond hier samen zijn gekomen met het doel om straks een verzoek te richten aan de Lago om zo goed te zijn haar lay-off programma te wijzigen. En dan, stel dat de Lago nou inderdaad op ons verzoek zou ingaan, zal natuurlijk hierop volgen, dat de Lago de vraag stelt: En jullie van de Overheid, wat doen jullie zelf nou om de huidige economische situatie waar wij ons nu in bevinden, te verbeteren? En dat willen ook wij hier gaarne van het Bestuurscollege vernemen, namelijk wat het Bestuurscollege zoal doet en zal doen om de werkloosheid, die thans heerst te bestrijden. Wij zeggen ook, dat er mensen zijn, die de oorzaak van onze huidige slechte economische situatie toeschrijven aan een of andere bond. Ik persoonlijk geloof dat niet zo direkt. Want ik kan mij herinneren, dat er bij het begin van onze autonomie hooggeplaatste personen waren van de Overheid, in sommige gevallen zelfs Excellenties, die naar Aruba kwamen om de Arbeiders te organiseren en om hen verschillende dingen uit te leggen; daarna hebben zij die arbeiders in de steek gelaten, zonder hen een behoorlijk richting uitgestippeld te hebben. En vandaag zien wij, of is het misschien een veronderstelling onzerzijds, dat zij de arbeiders zelfs trachten te ontwijken, te ontvluchten. Het is een opvatting, ik weet het niet. Maar al met al, zijn wij vandaag hier samengekomen om de Lago te verzoeken hier te blijven en haar programma voor de lay-off te wijzigen. Van onze kant stellen wij het Bestuurscollege voor, teneinde de werkloosheid ten dele te bestrijden om een maatregel te treffen en te bepalen, dat al de bedrijven, vooral zij, die werken uitvoeren met het geld van de Nederlandse Regering, zij het geleend, zij het gegeven, of dat wij het geld later moeten terugbetalen, dat vooral bij die bedrijven 80% van de werkkrachten Arubanen zullen zijn, die hier geboren zijn. Wij zijn van een kant blij, dat de Lago ons veel geholpen heeft in onze economie. De Lago heeft hier de kunstmestfabrieken gebracht, de A.C.I., die wij thans kennen. De Lago heeft deze industrie hier gebracht en heeft hem niet samen met haar eigen bedrijf opgezet, met het oog op de bepaling, dat alle nieuwe vestigingen zekere voorrechten genieten op fiscaal gebied voor de tijd van tien jaren. Ten aanzien van de belasting kunnen wij, naar onze mening, het volgende stellen, namelijk, dat de Lago veel winst heeft gehad op Aruba, vooral gedurende de oorlog. Van de andere kant weten wij dat alle bedrijven er op uit zijn, om winst te maken. Dan denken wij weer even door, en zeggen, dat misschien niet al die winst, al die inkomsten, die hier gedurende veertig jaren zijn binnengekomen, gebruikt

werden om de economie van Aruba te verheffen. Ik meen, dat veel van dat geld naar andere bestemmingen zijn gegaan, die het mogelijk maken, dat wij vandaag van die bronnen geld ter leen kunnen krijgen.
Om kort te zijn, Mijnheer de Voorzitter. Wij zijn vandaag hier gekomen om de kwestie van de lay-off te behandelen. Straks zal de Raad unaniem met een voorstel komen, misschien om de Lago te verzoeken haar lay-off programma te wijzigen. Wij van onze kant, eisen dan ook van het Bestuurscollege, dat zij met concrete plannen komt om de werkloosheidstoestand, die wij thans hebben, te helpen te verbeteren.
Ik dank U.

DE HEER D.FLEMMING: Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag van deze gelegenheid gebruik willen maken om in de Landstaal mijn betoog te houden.
Señor Presidente, awe nochi nos a bin junto akinan pa trata un punto, cual ta di sumo importancia, esta tocante e programma di lay-off di Lago.
Esey ta algo cu ya ta varios aña a worde trece padilanti den Eilandsraad. Nos den varios discurso a adverti Bestuurscollege tocante e situacion di Lago, tocante e lay-off di Lago, tocante e desempleo ariba Aruba. Lastimamente e tempo ey Bestuurscollege no a tuma ningun iniciativo of quizas no a tuma nos palabra na cuenta y awe ata nos cu un situacion alarmante ariba Aruba. Lago tin 40 aña ta goza di un paz y harmonia y tranquilidad ariba Aruba. Manera varios oradornan a bisa promer, Lago a haya ayudo di e comunidad di Aruba durante guerra. Ora cu e submarinanan tabata shell Lago, tatanan di familia a drenta porta di Lago y a traha y asina a defende e derecho di Lago den e estado mundial, dunando nan e oportunidad di por a entrega azeta na e aliadonan. Tabatin un borchi poni na Lago unda ta scirbi "Let Hitler boil in Lago's oil" y tur esey nan a worde haci cu e confianza cu e pueblo di Aruba a demonstra e tempo ey no solamente trabajadornan di Lago, pero e mamanan cu tabata percura pe tata of pe yuinan pa nan por a bay na Lago y traha asina pa trece Lago unda cu e ta awe. Gobierno di Aruba a duna un garantia na Lago y a dune vergunning pa e a traha cu plantanan quimico aki fo. El a haya 10 aña di belasting liber. Lago a haya un oferta di e Bestuurscollege pa haya awa y corriente na un prijs razonable.
Hasta awo Bestuurscollege tin un tencion di traha un hospitaal y alavez cu cooperacion di Lago e hostitaal a bin ser un realidad. Señor Presidente aki nan nos ta mira varios cos, cu Gobierno Insular di Aruba a duna e privilegio nan aki na Lago y awor nos kier puntra Lago kiko el a yuda na e pueblo di Aruba, e comunidad di Aruba? Solamente teniendo un party tur aña pa empleadonan di Gobierno? No, Señor Presidente, esey no ta e relacion cu nos mester. E relacion entre un companía, un empresa y un Gobierno mester traha junto cu otro y asina weita e dificultadnan cu por tin den caminda cual por causa nos economia. Lago, manera e tey a converti su mes den un monstruo. Antes Lago tabata mescos cu un angel pa nos pa motibo cu e tabata tin mester di Arubianonan, pa motibo cu e tabata tin mester di e pueblo. Pero awe el a converti su mes den un monstruo pasobra, mi ta bisa e palabranan aki, pa motibo cu e ta weita cu nos economia ta delicado y pa esey Lago ta haci abuso di nos economia. Señor Presidente, siguramente mi kier a puntra Señor Presidente, si dia cu Bestuurscollege a haci oferta na Lago tocante entregamento di corriente y awa na un prijs razonable, si Bestuurscollege a tuma na consideracion cu door di haci esey cu algun tata di familia lo haya lay-off.
Señor Presidente, esey ta algo cu mi kier sabi awe nochi pa motibo si ora mi ta yuda bo cu un cos mi tin cu haya tambe di bo un siguranza, siquiera un garantia. Señor Presidente, awe nochi siguramente nos ta aki no solamente nos ta defende e 60.000 habitante cu nos tin ariba Aruba, pero tambe nos ta defende esunnan cu tin cu bini mañan. E criaturanan inocente y esunnan cu no a weita luz di claridad ainda, cu mester nace, nan tambe lo haya nan den un dificultad grandi, si e economia di Aruba bay den e forma aki.
Señor Presidente, Lago tin un obligacion moral cu pueblo di Aruba.

Lago a bin Aruba pa gana placa, pero Lago tambe mester tuma consideracion cu e economia di nos país. Señor Presidente, mi ta eens cu Señor Geerman tocante e proposicion cu e a trece padilanti, es ta: tocante di reducion di 2% ariba lay-off, mi ta di ful acuerdo cune, Señor Presidente.
Pasobra na Venezuela nan tin e presicion di 2% ariba lay-off y nunca mi a tende cu compania a bisa e Gobierno Venezolano cu nan ta bay djey, pasobra nan tin e presicion ey. Ta pesey, Señor Presidente, cada macacu sabi cua palo e ta subi y ta pesey Lago sa masha bon cu nos economia ta debil y pesey e ta haci e abuso cu nos. Pakiko e no ta hacié cu un país grande manera Venezuela? Pakiko e no ta hacié cu e otro paísnan?
Pero pakiko ta net nos si, siendo cu e sabi cu ta awor Gobierno ta cuminza su projektonan. Pasobra e projektonan cu nos tin actualmente no ta suficiente pa absorba e hendenan cu ta sali for di Lago y tambe esnan cu ya ta sin trabao actualmente.
Señor Presidente, si nos tira un bista 12'or na e schoolnan, tin biaha bo curpa ta ril ora bo weita e muchanan cu ta sali di e school ey, bo ta pensa kiko lo ta nan futuro. Pesey mi ta pidi, Señor Presidente, larga nos no forsa hopi, pasobra manera señor Geerman a bisa el a papia varios bez den Staten, siguramente mi ta contento, mi ta elogia su discurso cu el a bisa den Staten, pero tambe tin un palabra ta bisa: bisa ta uno y haci ta otro. Wel, aki nos ta pa haci. Larga nos haci un apelacion na Lago un apelacion unda nos ta munstra cu en verdad e Cuerpo Insular di Aruba a bini junto y nan ta di acuerdo pa manda telegram na tur instancianan halto, pa busca e drecho y tambe pa protesta tocante e situacion cu ta reinando ariba Aruba, tocante e programma, e politico cu Lago ta hiba ariba Aruba. Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, wij zijn vanavond hier samengekomen om een punt van zeer groot belang te behandelen, namelijk de kwestie van het lay-off programma van de Lago. Dat is eigenlijk iets, dat reeds verscheidene jaren hier in de Eilandsraad naar voren werd gebracht. Wij hebben in verschillende betogen het Bestuurscollege gewezen op de situatie bij de Lago, op het afvloeiingssysteem bij de Lago en op de groeiende werkloosheid op Aruba. Jammer dat het Bestuurscollege toen geen enkel initiatief aan de dag gelegd heeft en misschien onze woorden niet ernstig heeft opgevat en ziet! vandaag zitten wij met een zorgwekkende situatie op Aruba.
De Lago geniet reeds 40 jaren lang van vrede, eenheid en rust op Aruba.
Zoals verschillende van de vorige sprekers reeds gezegd hebben, heeft de Lago de medewerking gekregen van de Arubaanse gemeenschap gedurende de oorlog. Toen de duikboten de Lago beschoten, gingen de huisvaders door de poorten van de Lago naar binnen en hebben daar gewerkt om zodoende het recht van de Lago in het wereldgebeuren te verdedigen en haar de gelegenheid gegeven om olie aan de Geallieerden te kunnen leveren.
Er stond aan de ingang van de Lago een bord, waarop stond geschreven: Let Hitler boil in Lago's oil. Dat alles werd toen bereikt, mede door het vertrouwen ten toongelegd door het Arubaanse volk, niet alleen door de werkers van de Lago, maar ook door de vele moeders, die ervoor gezorgd hebben, dat hun echtgenoten en kinderen steeds weer naar de Lago konden gaan om te werken en zodoende Lago te brengen op het peil waarop zij thans staat.
De Overheid heeft aan de Lago een garantie gegeven en haar vergunning gegeven om buiten haar eigen concessie-terrein een chemisch fabriek te bouwen. Zij krijgt daarvoor 10 jaar vrijstelling van belasting. De Lago heeft van het Bestuurscollege een aanbieding gekregen voor water en electriciteitslevering tegen een redelijke prijs.

Het Bestuurscollege heeft zelfs het plan om een nieuw hospitaal te bouwen, dat met de medewerking van de Lago een werkelijkheid zal worden. Mijnheer de Voorzitter, wij zien hier verschillende gevallen, waarin het Eilandsbestuur aan de Lago de voorkeur heeft gegeven en nu wil ik de Lago vragen: wat heeft zij daartegenover aan het volk van Aruba gegeven; hoe heeft de Lago de Arubaanse gemeenschap geholpen? Door elk jaar een feestje te organiseren voor de ambtenaren? Neen, Mijnheer de Voorzitter, dat is niet de verhouding die wij willen, die wij nodig hebben. De verhouding tussen een grootbedrijf en de Overheid moet op de voet van samenwerking zijn en gezamenlijk de moeilijkheden, die onze economie in de weg staan het hoofd bieden.
Zoals de Lago thans is, kan zij zich ontplooien in een monster. Vroeger was de Lago als een engel voor ons, omdat zij de Arubanen nodig had, omdat zij het volk nodig had, maar thans heeft zij zich ontplooid in een monster want - en ik zeg het hier met zoveel woorden - zij heeft gezien, dat onze economische status zwak staat en daarom wil zij misbruik maken van onze zwakheid. Mijnheer de Voorzitter, ik wil U hier even vragen of het Bestuurscollege toen het de Lago water- en stroomlevering tegen redelijke prijzen aanbood wel aan had gedacht, dat daardoor enkele huisvaders, broodwinners ontslag zouden krijgen bij de Lago. Dat is iets, wat ik vanavond gaarne zou willen weten, Mijnheer de Voorzitter, want het is mijn opvatting, dat wanneer men iemand met het een en ander helpt, men daartegenover een zekere zekerheid stelling, een zekere garantie dient te ontvangen. Wij zijn hier vanavond bijeen, niet alleen maar om de 60.000 inwoners van Aruba te verdedigen, maar ook hen, die later zullen komen. De onschuldige kleintjes, die het levenslicht nog niet hebben aanschouwd, zij, die nog niet geboren zijn, ook zij zullen zich in grote moeilijkheden komen te bevinden, indien de economie op deze wijze voortgaat. Mijnheer de Voorzitter, de Lago heeft een morele verplichting jegens het Arubaanse volk. De Lago is hier naar toe gekomen om geld te verdienen, maar de Lago moet ook degelijk rekening houden met de economie van het land, Mijnheer de Voorzitter, ik ben het eens met het voorstel, dat door de heer Jose Geerman naar voren is gebracht, namelijk de kwestie van 2% reductie op het lay-off programma. Ik ben het er helemaal mee eens, Mijnheer de Voorzitter, want in Venezuela heeft men die bepaling van 2% op de afvloeiing en ik heb nog nooit gehoord, dat een maatschappij daar het Gouvernement heeft aangezegd, dat zij zou weggaan van Venezuela, omdat men die bepaling zou hebben.
Mijnheer de Voorzitter, zoals een Papiaments gezegde luidt: (vrij vertaald) Iedere aap weet in welke boom hij klimt. En de Lago weet heel goed, dat onze economie zwak staat en daarom neemt zij het ervan met ons. Waarom doet zij dat niet met een groot land, zoals Venezuela, bijvoorbeeld? Waarom doet zij dat niet met andere landen? Waarom juist met ons, nu dat zij weet, dat ons Gouvernement pas begint met de grote projekten? De grote projekten, die wij nu hebben, zijn niet voldoende om al de mensen op te vangen, die bij de Lago ontslagen worden en ook zij, die thans zonder werk zijn.
Mijnheer de Voorzitter, als wij 's middags om 12 uur bij het uitgaan van de scholen een blik werpen bij die scholen, dan gaat er een huivering door ons heen, als wij al die kinderen zien, die uit de scholen komen, je vraagt je af, wat hun toekomst wel zal zijn. Daarom wil ik hier vragen, Mijnheer de Voorzitter, om niet veel hierover te zeggen. De heer Geerman heeft gezegd, dat hij reeds verscheidene malen hierover gesproken heeft in de Staten. Ik juich het heus toe, Mijnheer de Voorzitter, dat hij in de Staten over gesproken heeft, heus ik ben daar blij om, maar ik moet ook bij zeggen: spreken is een en doen is wat anders. Wij zijn hier vandaag om te DOEN. Laten wij een beroep doen op de Lago, waaruit duidelijk blijkt, dat de Eilandsraad in zijn geheel, unaniem instemt om een telegram te zenden aan al de hoge instanties, teneinde ons recht te zoeken en ook om te protesteren tegen de situatie, die thans heerst op Aruba, veroorzaakt door het beleid, dat de Lago thans op Aruba voert. Ik dank U.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, er is al zoveel gesproken, waarmee ik mij kan verenigen, dat het niet nodig is om er verder op in te gaan. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik wil enige vragen naar voren brengen. Ten eerste, Mijnheer de Voorzitter, wil ik graag van het Bestuurscollege vernemen of het Bestuurscollege nog geen antwoord van de Lago heeft gekregen in verband met het onderhoud, dat het Bestuurscollege met de Lago heeft gehad. Ook, Mijnheer de Voorzitter, wil ik U vragen of U zo goed kunt zijn om ons in te lichten over de besprekingen, die met de Lago gevoerd zijn. Als dit mag, Mijnheer de Voorzitter, zodat wij er ook van op de hoogte kunnen zijn. Vele mensen, die bij de Lago werken hebben vernomen dat er bepaalde voorstellen aan de Lago gedaan zijn van de zijde van het Bestuurscollege. Wij zouden graag willen weten of dit op waarheid berust. En of U ons kunt inlichten over wat er besproken werd met de Lago, dan zouden wij en de bevolking ons niet verder verontrusten over salariering en andere aangelegenheden. Ook wil ik vragen aan U en ook de leden van de Staten, die hier aanwezig zijn en die hier vanavond voor deze motie zullen gaan stemmen, dat wij het niet alleen zullen laten bij het stemmen voor deze motie en zodoende onze plicht als lid van deze Raad doen en ons stelling in deze duidelijk aan de Lago te laten uitkomen, maar ook als het zover komt, dat het nodig is om maatregelen te nemen om kracht hierbij te zetten, de leden van de Staten dat ook zullen doen in hun College, zodat als wij, zoals gezegd niet met zachte hand kunnen werken, wij dan met krachtige hand zouden kunnen doen. Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER W.C.ANSLIJN: Mijnheer de Voorzitter, jaren geleden hebben wij van het lay-off programma van de Lago gehoord. En ongeveer vijf jaren geleden begonnen wij de ernstige repercussies van dit lay-off programma te voelen. Ik ben het helemaal eens met de motie, ik zal ook voor deze motie stemmen, Mijnheer de Voorzitter, maar ik ben de mening toegedaan, dat als Volksvertegenwoordigers wij vijf jaren laat zijn met deze grote bezorgdheid over het lay-off programma van de Lago. Maar aangezien, zoals men in het Engels zegt, "It is never too late to do good", en daar het nooit te laat is om goed te doen, zal ik toch voor de motie stemmen. Maar ik herhaal, Mijnheer de Voorzitter, dat het mijn mening is, dat als Volksvertegenwoordigers wij jaren te laat zijn met deze grote bezorgdheid. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Ik zal eerst in het algemeen reageren op wat naar voren gebracht is, waarna ik enkele leden in het bijzonder zal antwoorden. In de eerste plaats zou ik willen stellen, dat het Bestuurscollege zeer goede nota heeft genomen van wat er hedenavond van verscheidene zijden naar voren is gebracht. Ik wil de Raad de verzekering geven, dat het Bestuurscollege het hier niet bij zal laten. Bovendien is het voor het Bestuurscollege bevredigend, het geeft ons voldoening, dat de Raad zich uitgesproken heeft in deze in zijn algemeenheid en als het ware het Bestuurscollege alsnog moreel steunt met de stappen, die onzerzijds reeds werden genomen. Hoelang hoe meer voelen wij ons gesterkt en gesteund, toen wij ruim een maand geleden de Lagomanagement benaderden om begrip te trachten te krijgen voor onze problemen en een beroep te doen op de Lago om haar lay-off program met enige mate af te zwakken en rekening te houden met de consequenties van een en ander ten einde de Overheid en de bevolking de gelegenheid te geven als het ware om op adem te komen, vlak nadat het Eilandsbestuur zich tot de Lago wendde, deed het ons goed te merken, dat ook van de zijde van de vakvereniging een soortgelijk verzoek werd gericht tot de Lago. En nu zien wij ook dat de Eilandsraad zich in dezelfde richting uitspreekt. Hedenavond nog hebben wij een telegram ontvangen van het Bestuur van de Ambtenarenbond

op Aruba gericht aan de Voorzitter van de Eilandsraad, dat ik U thans wil voorlezen:
Ambtenarenbond Aruba, als deel van deze gemeenschap is zich ook bewust van de ongunstige economische gevolgen, die de lay-off bij de Lago voor Aruba met zich meebrengt. En wil langs deze weg zijn bezorgheid hierover aan Uw Raad kenbaar maken en spreekt de hoop uit, dat er op korte termijn een oplossing voor deze lay-off wordt gevonden.

Het Bestuur

Ook van deze zijde dus volle steun. Het is een bekend en menselijk verschijnsel, dat wanneer er moeilijkheden zijn, dat men dan graag naar een schuldige zoekt. Ik geloof niet, dat wij op Aruba er mee gebaat zijn onder deze omstandigheden te trachten de vinger te wijzen op een vermeende schuldige. Ik geloof, dat wij alleen maar gebaat zijn om gezamenlijk in vereniging te werken aan een oplossing. Het Bestuurscollege heeft, zoals U weet, een beroep gedaan op de Lago. Wij wachten nog op antwoord. Een van U heeft onder andere gevraagd, Mijnheer Chance, heeft het Bestuurscollege reeds antwoord ontvangen van de Lago? Ik kan de heer Chance en de andere leden mededelen, dat wij nog geen antwoord hebben ontvangen op ons officieel verzoek en dat ons is medegedeeld, dat wij de komende week antwoord kunnen verwachten. Inmiddels heeft het Bestuurscollege niet stil gezeten. Wij hebben ons namelijk gerealiseerd, dat zelfs, indien de Lago ons tegemoet zou komen in deze er apart daarvan maatregelen getroffen moeten worden om het hoofd te kunnen bieden aan de gevolgen van de bezuiniging en de modernisering van de Lago, die ongetwijfeld in ieder geval in welk tempo dan ook, voortgezet zal moeten worden. Het is daarom, dat wij besprekingen hebben aangevraagd met de Antilliaanse Regering. Het voltallige Bestuurscollege heeft zich tot Curacao gewend om de Antilliaanse Regering op de hoogte te stellen van de gang van zaken. Wij hebben in deze bespreking de Regering verzocht ons haar steun te geven in alle plannen, die wij hebben ingediend en nog zullen indienen, ten einde een oplossing te vinden voor onze moeilijkheden.
Ons is deze steun ook toegezegd door de Antilliaanse Regering. Toen twee weken geleden een Nederlandse Minister, in casa de Vice-Minister Biesheuvel zich op Curacao bevond op doorreis, heeft het Bestuurscollege gemeend, gezien de ernst van de toestand, contact te moeten maken met de betrokken Minister. Het heeft ons voldoening gegeven, dat de Minister ons heeft willen ontvangen, ondanks zijn kort verblijf en ook hier hebben wij door tussenkomst van deze Nederlandse Minister, de Nederlandse Regering op de hoogte gebracht van de ernstige ontwikkelingen op dit eiland. Alweer hebben wij dit keer de Nederlandse Regering verzocht Aruba te willen steunen, zowel in haar verzoek aan de Lago om met meer begrip en meer tact en met meer zachtheid haar lay-off program voort te zetten, tevens hebben wij een beroep gedaan op de Nederlandse Regering om ons te steunen, om het welvaartsplan te realiseren op zo kort mogelijke termijn. Ik kan U zeggen, dat van Nederlandse zijde, zeer veel begrip is getoond om de moeilijkheden.
Het eerste resultaat deed zich al meteen voor; de bespreking met Minister Biesheuvel had namelijk tot resultaat, dat op staande voet machtiging werd verleend om over te gaan tot het uitbreiden van het Aruba Carribean Hotel. Andere plannen, die reeds door het Bestuurscollege zijn ingediend worden in Nederland bestudeerd en wij rekenen er op, dat van die zijde thans met de grootste spoed zal worden betrokken, opdat op die plannen kunnen worden uitgevoerd ter verbreding en versteviging van onze welvaartsbasis.

De heer Eman heeft getracht in zijn betoog een verband te leggen tussen het fiscaal beleid, belastingsbeleid van de Regering en het lay-off program van de Lago. Ik zal mij niet een verdediging aanmatigen van het belastingsbeleid van de Regering. Ik geloof, dat dit niet de plaats daarvoor is en ik geloof, dat de Regering mansgenoeg zal zijn om dit zelf te doen.

Wel wil ik stellen, dat het onze overtuiging is, dat al wordt het belastingsbeleid toegepast of niet, de Lago tot het allerlaatst zal trachten te bezuinigen, te moderniseren, te automatiseren en tot lay-off over te gaan. In dit verband is het misschien ook nog interessant om te memoreren, dat de Overheid van de Landsregering en Eilandsbestuur vier jaar geleden aan de Lago een zogenaamd moratorium , waarbij vier jaar stilstand, werd geboden van belasting-verhoging. Wij hebben de Lago dus vier jaar geleden toegezegd, dat gedurende vier jaar geen belastingverhoging zou plaats vinden. De Lago heeft echter desalniettemin haar program doorgezet. De heer Eman heeft het nog eens over gehad, dat het hem bevreemdt, dat hij wel en het Bestuurscollege niet op de hoogte was van bepaalde lay-offplannen van de Lago. Ik kan de heer Eman andermaal mededelen, wij hebben het al eens eerder over gehad, dat wij natuurlijk onofficieel, ook wel op de hoogte waren. Als U ons dat zo vraagt in deze Raadsvergadering, dan moeten wij officieel antwoorden en wat betreft de officiele kant van de zaken had de Lago ons inderdaad niet ingelicht. Niettegenstaande herhaald verzoek onzerzijds. Periodiek en regelmatig werd door ons contact gemaakt met de Lago en besprekingen gevoerd en nimmer werd ons door de Lago dit medegedeeld. In dit verband is het misschien interessant om te weten, dat zelfs de Lago ons verklaard heeft, dat het tempo en ook het doel, het einddoel, dat nu nagestreefd wordt, hun zelf niet eerder bekend was. Dat het het resultaat is van een studie, die in augustus vorig jaar werd volbracht. Als de Lago zelf verklaart dit niet eerder te weten, dan kan men moeilijk het Bestuurscollege verwijten maken in deze.

De heer Eman verzoekt het Bestuurscollege een beroep te doen op de Lago om met het lay-off programma kalmer aan te doen, ik kan hem mededelen, dat wij dat reeds gedaan hebben en dat wij op een antwoord wachten. Ook heeft de heer Eman verzocht om de Lago te verzoeken nieuwe mogelijkheden te zoeken, nieuwe industrieën aan te trekken. Ook op dit punt wordt uitvoerig onderhandeld met de Lago. Wat betreft het contact maken met het Koninkrijk en de Antilliaanse Regering en de Lago, ook dat is reeds geschied.

De heer Werleman heeft het gehad over die vreemdelingen die plaats moeten maken voor landskinderen, ik heb reeds eerder in deze Raad uitgelegd, dat dat inderdaad plaats vindt, zoveel mogelijk. Op het ogenblik wordt er een zeer, zeer streng beleid gevoerd ten aanzien van de toelating en verwijdering van vreemdelingen. Er zijn echter bepaalde gevallen, ik heb dat de vorige keer uitgelegd, van vreemdelingen, die hier 30 of 40 jaar wonen, er zijn vreemdelingen getrouwd met Antillianen, met Arubaansen, er zijn vreemdelingen hier met kinderen die hier geboren en getogen zijn en de Antilliaanse, of beter gezegd, de Nederlandse nationaliteit voeren. In die gevallen zult U het wel met mij eens zijn, dat het moeilijk zal zijn om op te treden. De heer Werleman heeft het gehad over het initiatief van de Lago ten aanzien van de ammoniakfabriek en de kunstmestfabriek. Ik moet hier even iets rechtzetten; de ammoniakfabriek en de kunstmestfabriek waren niet het initiatief van de Lago. Wel heeft de Lago achteraf zich bereid verklaard om mee te werken en later te participeren. Het voorstel van de heer Werleman om een commissie te benoemen waarin diverse instanties vertegenwoordigd zijn om de huidige problemen te bestuderen, zullen wij in ernstige overweging nemen.

Ik kan de heer Werleman mededelen, dat dit idee niet nieuw is. Dit idee is al eerder aan de hand gedaan en het Bestuurscollege loopt al met dit idee in gedachten en ik zeg. dat alleen maar om U dus de verzekering te geven, dat wij alle aandacht aan deze mogelijkheid zullen besteden. De heer Geerman heeft het ook gehad over vreemdelingen, die verwijderd moeten worden om plaats te maken voor landskinderen. Hij heeft het ook over gehad, dat hij er in 1957, in de Staten over gehad heeft.

Ik wil er even op attenderen, dat kennelijk de woorden van de heer Geerman niet voor niets zijn geweest, want in 1961 is de Landsregering gekomen met de nieuwe landsverordening op de toelating en uitzetting, waarbij dan ook meer stringente bepalingen werden ingevoerd ten aanzien van dit onderwerp. Dus de Regering is, voor wat dit betreft, wel actief geweest. Dan heeft de heer Geerman drie voorstellen gedaan, namelijk telegrafisch de Landsregering verzoeken om een sociale noodwet af te roepen, waarbij dus de lay-off wordt beperkt en in bepaalde banen wordt geleid, bijvoorbeeld tot een maximum van één tot twee percent. En verder heeft de heer Geerman ook voorgesteld om een delegatie te sturen naar het Hoofdkwartier van de Standard Oil te New Jersey. En tenslotte de Lago te vragen om het strand terug te geven ten behoeve van vissers en eventueel toeristenhotels.
De heer Geerman heeft gevraagd wat de mening van het Bestuurscollege is over zijn voorstellen en ik zou willen/ dat het Bestuurscollege raadzaam lijkt om nu eerst het antwoord van de Lago af te wachten. Wij verwachten de volgende week antwoord. Wij geloven, dat het past om eerst het antwoord af te wachten en daarna ons te beraden over verdere te nemen stappen. De ideeën naar voren gebracht, niet alleen door de heer Geerman ook door de anderen, zullen wij zeer zeker in aanmerking nemen. /stellen

Ik zal de heer Figaroa in de Landstaal antwoorden, want hij heeft ook in de Landstaal gesproken.
Señor Figaroa tambe a expresa su preocupacion cu e situacion actual y tambe el a bisa cu ta stranjele cu Bestuurscollege no tabata na haltura di e situacion di lay-off manera cu Lago tin idea di hibele. Manera mi a splica caba cu Lago mes a declara nos, dia cu nan a anuncia e asunto aki, cu nan mes no tabata sa antes, cu ta un estudio cu a worde completa na augustus di e aña pasa a demonstra posibilidadnan di automatizacion y cu e ora nan a bin haya sa con leeuw nan por bay. Ami no por bisa si e ta sina of no. Tur loque mi ta bisa ta cu loque Lago a declara nos y si Lago mes ta declara cu nan no tabata sa, ta con nos por tabata sa? Un remarque di señor Figaroa mi ta haya un poco straño ora e ta bisa cu podise e Bestuurscollege aki no tabata inspira e confianza pa Lago a informa nos riba nan plannan. E remarque ey sin ningun explicacion ta incomprendible, mi no sa kiko señor Figaroa kier meen. Podiser e por splica esey mas detaya den e segundo ronde. Unico cos cu mi por bisa ta, cu nos si tin e impresion cu Lago tin e confianza di attende cu nos. Esey a worde demonstra ora cu Lago a coopera cu e Eilandsbestuur den e projektonan manera esun di awa y tambe den e projekto di e planta quimico caminda Lago a inverti millones di dollars cooperando cu e Gobierno aki, cu segun mi toch ta demonstra un donfianza den e Gobierno aki.

Señor Figaroa kier sa tambe kiko Bestuurscollege a haci y lo haci pa combati desempleo. Varios orador tambe a menciona cu ya hopi tempo caba Gobierno tabata sa cu Lago ta bay lay-off hende y cu Gobierno mester a haci algo. Cu mucho gusto mi kier hala atencion cu e Gobierno no a sinta keto. Ta juist pasobra nos tabata sa esaki y considerando tur esakinan for di hopi aña caba e Gobierno di e Isla di Aruba a tuma e actividad di accion nan cu ela tuma treciendo un industria di turismo aki, trahando e promer hotel turistica aki, dunando trabao na hopi hende y dunando hopi entrada. Tambe e extension di e hotel cu awor a worde aproba ta resultado di iniciativo di e Gobierno aki. Tambe e projekto di Sheraton di 200 camber cu a worde completa, cual projekto awor ta na estudio na Hulanda ta resultado di iniciativo y trabao di e Gobierno aki. Nos ta sperando riba e contesta pronto pa nos por realisa e projekto di Sheraton lo cual atrobe lo duna trabao na 400 hende. E construccion lo duna trabao na 700-800 hende y e hotel mes ora e ta cla lo duna trabao na 400 hende, directamente den e hotel ademas e lo duna trabao indirecto pafor di e hotel. Tambe e Gobierno aki a tuma iniciativo pa plantanan quimico cu ta aki, cu ta duna trabao na hopi hende entre otro na hende nan cu a perde trabao na Lago.

Y mi por bisa cu nos ta trahando riba otro projektonan mas. Nos sabi caba - señor Figaroa tambe sa - e projektonan ta worde entrega na E.E.G. tocante cual nos a manda un carta caba siman pasa na tur e miembronan y tur miembro ta na haltura di e projektonan cu nos a traha, cu nos a prepara y cu nos a presenta y cu awor nos ta sperando contesta di Brussel pa nos por ehecutanan. Mi por bisa tambe cu nos lo sigui traha den mes un direccion aki y tur cos cu nos por haci pa trece mas actividad pa mehora nos situacion, nos no lo larga di haci. Tambe señor Figaroa a propone pa bin cu un arreglo pa empresanan cu ta haci trabao di gobierno mester emplea 80% Arubiano nací na Aruba. E proposicion aki nos lo studiële pasobra e no ta asina facil cu e ta parce podise, pasobra pa cuminza te awe nos mester haya un definitie, un definicion: ta ken ta Arubiano, ta ken no ta Arubiano. Mi sa varios casos di hende cu ta pretende cu nan ta Arubiano, otro hende ta bisa: no, bo no ta Arubiano, esaki no tin ningun formula ainda officialmente anto cu ta bisa ta ken ta Arubiano, ta ken no ta Arubiano.
Ademas nos mester tene cuidao, si nos cuminza cu un cos asina, pasobra manera nan à menciona awe nochi caba, na Curacao ta biniendo un projekto masha grandi di aluminium, cu ta bay duna miles di hende trabao, lo no ta imposibel cu por yega un dia cu un Arubiano cu a siña un cierto ofishi por haya un bon chance pa trabao na Corsow, lo e kier bay traha aya. Y si nos bin aki cu cierto medida asina aki nos ta habri caminda pa otro isla y otro lugar tambe bin cuné. Asina ta, mi ta kere, un medida asina aki, nos tin cu tratele cu cuidao. Señor Flemming tambe a papia na Papiamento y a puntra si Bestuurscollege a tuma e palabranan cu a worde papia hopi tempo pasa caba, tocante lay-off di Lago, si Bestuurscollege a tuma e palabranan ey bastantemente na serio. Wel, ma caba di splika caba di tur e projektonan, tur e trabaonan cu nos a haci y mi ta kere cu esey a demonstra cu seguramente nos a tuma e palabranan na serio pasobra ta juist pasobra nos tabata sa kiko ta bini nos a tuma iniciativo pa bin cu tur e projektonan aki.

Señor Flemming ta puntra si Bestuurscollege sa, si ora cu e a dicidi pa bende awa y corriente cu Lago, algun tata di familia lo a perde trabao. Ta posibel, mi kier accepta cu algun tata di familia y podise algun cu no ta tata di familia a perde trabao como consequencia di esey, pero mi ta kere cu ora nos ta papia di e asunto aki, nos mester weita un poco mas leeuw cu nos nanishi ta largo. Pasobra e obheto di esaki tabata pa nos por atrae mas industria, door di bin cu un planta di awa grandi, door di bin cu un planta di electricidad grandi, lo cual tabata posibel unicamente si Lago participa, door di pone e plantanan asina grandi, nos por a prodici e prijs cu awor nos por ofrece y pa tal motibo awor nos a logra ya caba di atrae industria aki como esun na Barcadera, cu ta dunando trabao na mucho mas hende cu esunnan cu a perde trabao na Lago pa via cu nos a bende awa y corriente cu Lago. Recientemente mi sa cu 50 persona cu a perde trabao na Lago a haya trabao na Chemical Plant.

(Vertaling)

De heer Figaroa heeft ook zijn verontrustheid uitgesproken over de huidige situatie en heeft onder meer gezegd, dat het hem bevreemdde, dat het Bestuurscollege niet op de hoogte was van de toestand van het lay-off programma, zoals de Lago dat denkt door te voeren. Zoals ik reeds heb uitgelegd, heeft de Lago tegen ons verklaard, dat toen zij deze kwestie aankondigde, zij het zelf niet van te voren wist, het is het gevolg van een studie, die in augustus verleden jaar werd gemaakt, om de mogelijkheden van de automatisering te kennen, om zodoende te weten te komen, hoever men die automatisatie kon doordrijven. Ik kan niet

zeggen of het zo is of niet. Alles wat ik hier zo zeg werd ons door de Lago verklaard en als de Lago zelf verklaart er niets van te hebben geweten, hoe konden wij het dan weten? Een opmerking gedaan door de heer Figaroa vind ik wel wat vreemd, toen hij namelijk zei, dat dit Bestuurscollege niet het vertrouwen afdwong van de Lago om haar op de hoogte te stellen van haar plannen. Die opmerking is zonder enige toelichting onbegrijpelijk, ik weet heus niet wat de heer Figaroa bedoelt. Misschien kan hij dit meer in bijzonderheden toelichten in de tweede ronde. Het enige wat ik hierop kan zeggen is, dat wij wel de indruk hebben, dat de Lago wel vertrouwen heeft om met ons te onderhandelen, dat werd namelijk wel bewezen toen de Lago met het Eilandsbestuur samenwerkte bij de grote projekten, zoals bijvoorbeeld het projekt van het water en ook het projekt van de chemische fabriek, waar de Lago miljoenen guldens in heeft geinvesteerd, en met dit Gouvernement heeft samen gewerkt, wat volgens mij toch wel blijk geeft van vertrouwen in dit Gouvernement.

De heer Figaroa wil ook weten, wat het Bestuurscollege gedaan heeft en zal doen om de werkloosheid te bestrijden. Verschillende sprekers stelden, dat het Bestuurscollege al lang wist, dat de Lago mensen zou gaan afvloeien en dat het Gouvernement iets had moeten doen. Met genoegen wil ik erop wijzen, dat de Overheid niet stil heeft gezeten. Juist omdat wij dat wisten en rekening houdende met al deze dingen, heeft het Gouvernement van Aruba reeds vele jaren de handelingsactiviteiten, die zij ter hand hadden genomen,/‾door namelijk een toeristen-industrie hier te brengen en heeft zij het eerste toeristenhotel hier gebouwd, waar vele mensen werk hebben gevonden en dat grote inkomsten bracht. Ook de uitbreiding intussen van het hotel, die onlangs werd goedgekeurd, is het gevolg van het initiatief van dit Gouvernement. Ook het Sheraton-projekt, met 200 kamers, dat is voorgedragen en dat thans in Nederland in studie is, is het resultaat van het initiatief en werk van dit Bestuur. Wij wachten op een spoedig antwoord om het Sheraton-projekt ten uitvoer te brengen, waardoor wederom een 400-tal mensen werk zullen krijgen. De bouw zal werk verschaffen aan 700 - 800 mensen en wanneer het hotel eenmaal klaar is, zullen 400 mensen werk krijgen, direkt in het hotel, terwijl dit projekt ook indirekt werk zal geven buiten het hotel. Dit Bestuur heeft ook het initiatief genomen voor de bouw van de chemische fabrieken, die er hier zijn nu, en die werk geven aan vele mensen, onder andere aan mensen, die hun baan bij de Lago hebben verloren. En ik kan hier zo zeggen, dat wij aan vele andere projekten werken. Wij weten het en de heer Figaroa weet het ook, dat de projekten ingediend worden bij de E.E.G., en wij hebben de vorige week reeds in een schrijven al de leden hier reeds op de hoogte gesteld van de projekten, die wij opgesteld hebben, die wij voorbereid hebben en die wij hebben ingediend en nu wachten wij op antwoord van Brussel om ze uit te voeren. Ik kan hier stellen, dat wij ook in deze zelfde richting zullen blijven doorwerken en alles zullen doen om meer activiteit te brengen, ter verbetering van onze positie, dat zullen wij beslist doen./‾ondernomen

De heer Figaroa is ook gekomen met een voorstel, waarin hij stelt om te komen met een bepaling voor de bedrijven, die werk verrichten voor de Overheid, waarbij die bedrijven verplicht zullen zijn om 80% Arubanen, die hier geboortig zijn, in dienst te nemen. Wij zullen dit voorstel in studie nemen, want het is misschien niet zo makkelijk als het zich voordoet, want om te beginnen, moeten wij tot nu toe een definitie vinden om te bepalen wie Arubaan is, wie niet. Ik ken verschillende gevallen, waarin men beweert Arubaan te zijn, terwijl anderen het tegendeel beweren. Er bestaat geen enkele formule, die bepaalt, wie Arubaan is, wie niet. Bovendien moeten wij voorzichtig zijn wanneer wij met zoiets beginnen, want zoals ik vanavond reeds heb gezegd, komt er binnenkort op Curacao een heel groot alluminium-projekt, waar duizenden mensen werk zullen krijgen. Het is niet uitgesloten, dat er eens een dag komt waarop de Arubaan, die een bepaald vak heeft geleerd een goede

werkgelegenheid zou kunnen vinden op Curacao, wanneer hij daar zou willen gaan werken. Wanneer wij hier zo komen met een dergelijke maatregel, als voorgesteld, dan stellen wij de mogelijkheid open voor de overige eilanden en andere plaatsen om er ook mee te komen. Daarom meen ik dat wij bij zo'n maatregel de nodige voorzichtigheid moeten betrachten.
De heer Flemming heeft ook in de landstaal gesproken en vroeg of het Bestuurscollege de woorden die reeds geruime tijd geleden gesproken werden over de lay-off wel ernstig genoeg heeft opgevat. Wel, ik heb juist gesproken over al die projekten, over al de werken, die wij gedaan hebben en ik geloof wel, dat die wel duidelijk genoeg bewezen hebben, dat wij ongetwijfeld de woorden ernstig hebben opgenomen, want juist omdat wij wisten, wat er zou komen, hebben wij het initiatief genomen om met al die projekten te komen.
De heer Flemming vraagt of het Bestuurscollege beseft, dat toen zij besloot om water en stroom aan de Lago te verkopen, er enkele huisvaders hun werk zouden verliezen. Dat is mogelijk, ik wil aannemen, dat enkele huisvaders en misschien ook enkele, die geen huisvaders zijn hun baan hebben verloren bij de Lago, ten gevolge daarvan, maar ik geloof, dat wanneer wij over deze kwestie spreken, wij een beetje verder moeten kijken dan onze neus lang is. Want het doel van onze handeling was om meer industrieën aan te trekken. Doordat er een grote waterfabriek kwam, doordat er een grote electriciteitsfabriek kwam, wat alleen maar mogelijk was, door deelname van de Lago, dus door die fabrieken zo groot op te stellen, hebben wij de prijzen kunnen bereiken, die wij thans bieden en daardoor hebben wij al dergelijke industrieën kunnen aantrekken, zoals wij die te Barcadera hebben, waar veel meer mensen werk hebben gekregen, dan hen, die hun werk bij de Lago verloren hebben, vanwege het feit, dat wij water en stroom aan de Lago verkopen. Ik weet van 50 personen, die hun baan kwijt zijn geraakt bij de Lago, die thans werkzaam zijn bij de Chemische fabriek.

De heer Chance heeft gevraagd of we al antwoord van de Lago hebben gekregen. Ik heb dat reeds geantwoord. De heer Chance heeft gevraagd wat de besprekingen inhielden met de Lago. Ik kan de heer Chance mededelen, dat de besprekingen met de Lago inhielden, dat wij een beroep hebben gedaan op de Lago om haar lay-off program, of beter gezegd het tempo daarvan af te zwakken. Wij hebben de Lago dus medegedeeld, dat wij het tempo te hoog achten, dat wij vrezen, dat de consequenties daarvan te ernstig zijn voor de gemeenschap en dat wij het in het belang van de gemeenschap achten en ook van de Lago zelf voor de goede gang van zaken dat ze met meer takt en met meer voorzichtigheid hiertoe overgaan.
Wij hebben de Lago dus verzocht om zo mogelijk het lay-off programma voor enige tijd helemaal te stoppen en indien dat niet mogelijk is, dat het lay-off program, indien het voortgezet moet worden, in een meer bezadigd, langzame tempo wordt doorgevoerd.
De heer Chance vraagt of er voorstellen zijn gedaan door het Bestuurscollege aan de Lago. Ik kan de heer Chance antwoorden, dat er van de zijde van het Bestuurscollege geen voorstellen zijn gedaan aan de Lago in dit verband.

Ik meen hiermee te kunnen volstaan, ik zou tot conclusie willen stellen, dat het Bestuurscollege thans de houding inneemt, dat wij eerst het antwoord afwachten van de Lago volgende week en dat wij daarna zullen nagaan of er stappen genomen moeten worden of er maatregelen genomen moeten worden en zo ja, welke. En thans wil ik U in de gelegenheid stellen het woord te voeren in de tweede ronde.
Het woord is aan de heer Finck.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, na mijn verzoek in de eerste ronde, Mijnheer de Voorzitter, volgde als spreker na mij, de heer Eman. Mijnheer de Voorzitter, in het begin was ik even bang, dat de heer Eman te ver het pad zou betreden van zaken, die hier niet ter zake waren van onderwerpen dus, die hier niet ter zake zijn. Maar, Mijnheer de Voorzitter, de heer Eman zou geen politicus zijn, wanneer hij niet elke aangelegenheid aangrijpt om toch even politiek te voeren. En dat is niet alleen voor de heer Eman het geval, maar dat geldt voor alle 21 leden van deze Raad.
Ik wil daarom niet veel commentaar geven op hetgeen de heer Eman juist gezegd heeft over belasting-verhogingen en zo meer. Mijn mening is namelijk deze, dat een verhoging van belasting voor de Lago van zo weinig waarde is, in geld omgezet, dat zij onmogelijk vanwege deze verhoging ertoe over kan gaan om zo drastisch te moeten beginnen met een lay-off programma.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben wel blij, dat ik later van de heer Eman vernomen heb, dat ook hij met zijn fraktie, neem ik aan, niet eens is met de wijze waarop de Lago ertoe over gaat, om drastisch dit lay-off programma op te voeren. Mijnheer de Voorzitter, zoals ik gezegd heb bij een betoog in de eerste ronde is de Lago een instelling om winst te maken, zoals dit ook geldt voor elke ander zaak. Maar, Mijnheer de Voorzitter, de Lago mogen wij op de eerste plaats niet gaan vergelijken met elke zaak. De Lago is een maatschappij waar olie geraffineerd wordt. Maar, Mijnheer de Voorzitter, de Lago heeft nu het volgende beeld gegeven aan de Arubaanse bevolking. Wij helpen U naar boven en als je eenmaal in de lucht bent, dan nemen wij de trap weg, zodat U kunt vallen. Dat is nu het beeld, dat wij hebben van de Lago. Inderdaad heeft de Lago veel gedaan voor Aruba. Maar, Mijnheer de Voorzitter, toen de Lago zich hier vestigde, heeft de Lago dit niet gedaan, omdat zij zoveel hield van de Arubanen, van de bevolking hier, van de stranden, nee, Mijnheer de Voorzitter, de Lago zag in het Eiland Aruba een gunstige gelegenheid om rustig te werk te gaan. Met de Lago, Mijnheer de Voorging ook de economische toestand van Aruba omhoog; de economie ging de hoogte in, de mensen gingen mede verdienen, Mijnheer de Voorzitter, en ik geloof, dat elke Arubaan, elke inwoner hier dankbaar is voor de Lago. Maar zoals ik zeg, Mijnheer de Voorzitter, het beeld nu, dat wij van de Lago hebben is: Jij helpt mij omhoog met de trap en als ik dan langzaam moet zakken, neem jij die trap weg en zeg dan, val jij maar naar beneden. Dat is nu het beeld wat de Lago geeft aan Aruba. En, Mijnheer de Voorzitter, wanneer ik dit zeg, kan ik het niet bewijzen, maar mijn gevoelens zeggen mij, dat de Lago het niet graag heeft, dat er hier een georganiseerde arbeidersbond is. Daarom, Mijnheer de Voorzitter, zijn de woorden van de heer Flemming mij uit het hart gegrepen. De heer Flemming heeft getoond een man van de arbeid te zijn. Maar, Mijnheer de Voorzitter, wij moeten de arbeiders steunen. De arbeiders hebben uiteindelijk een wetgeving in de hand, die vroeger niet bestond. Gelukkig dat de Regering, die nu aan het bewind is de wetten zodanig heeft gemaakt en gewijzigd en een nieuwe wetgeving geeft ingevoerd, zodat de arbeiders dus het recht hebben om te zeggen en te praten wat ze willen, dat de arbeiders het recht hebben zelfs het grootste wapen aan te nemen, namelijk de staking, dat de arbeider zich nu hebben kunnen verenigen. Mijnheer de Voorzitter, ik wil niet zeggen, dat de arbeiders zich hebben verenigd met de wet alleen, integendeel, het is hun inspiratie geweest, hun werk geweest, hun arbeid geweest, ze hebben moeten vechten tegen dikke muren, muren die praktisch ontoegankelijk waren. De arbeiders, Mijnheer de Voorzitter, hebben zich verenigd en kort na deze vereniging hebben wij opgemerkt, dat de Lago een zekere wraakneming aan het ondergaan is. Want, Mijnheer de Voorzitter, dit wil ik wel zeggen, dat ik wel weet, dat er mensen zijn op de Lago, waarer enkele ontslagen werden wegens bezuiniging-lay-off, er velen zijn, die reeds vier weken lang overtime werken tot acht en negen uur 's avonds.
Wat betekent dat, Mijnheer de Voorzitter? De Lago heeft een goedkope politiek, een goedkope personeel's politiek, want als een kleine zaak iemand

ontslaat en de ander overtime betaalt dan bespaart hij dan uit de sociale lasten; hospitaal, medicijn, dokter en zo meer, spaarfondsen.
De man, die overtime verdient telt maar eenmaal voor de sociale lasten en dat doet de Lago nu. Want er zijn mij vooral in de electrie department en andere departementen gevallen bekend, waarbij arbeiders overtime werkten weken lang tot 's avonds laat ondanks er mensen ontslagen werden en dat noem ik een goedkope politiek van de Lago. En ik ben het eens met de heer Flemming, wanneer hij zegt, dat de Lago weet, waar zij dit kan doen of dat de olie weet waar zij dit kan doen, want, Mijnheer de Voorzitter, in andere landen is dat praktisch onmogelijk. Wij zitten altijd hierzo te horen, door sommige mensen, door sommige kranten: Pas op voor de Lago, want de Lago gaat weg. Mijnheer de Voorzitter, de Lago zal niet weg gaan, want wij vragen geen onhebbelijke dingen.
Wij vragen geen dingen, die niet gangbaar zijn in andere landen. Het is waar, dat de olie niet gevonden wordt in Aruba. Maar, Mijnheer de Voorzitter, het is even belangrijk waar de olie verwerkt wordt tot bruikbare olie. Want als wij weten, dat straks op Curacao, waar ook geen aluminiumaarde is, geen bauxiet is en dat Kaiser gaat beginnen met hulp van Nederland en 100 tot 200 miljoen gulden gaat investeren in Curacao, dan zouden wij ook kunnen zeggen: Ja, "Kaiser" kan doen wat zij wil, want er zit geen aluminiumerts in de grond. Nee, Mijnheer de Voorzitter, wij zullen deze aluminiumerts halen uit Trinidad, uit Suriname en waar ook nog meer maar dit zal een concern zijn onder andere voorwaarden, want nu zal de Nederlandse Antillen haar voorwaarden kunnen vaststellen. En daarom, Mijnheer de Voorzitter, moeten wij vergeten om elk ogenblik te zeggen als de arbeidersbond of de Overheid een voorstel doet aan de Lago ter verbetering van de situatie van de toestand van de arbeiders, dat er direkt stemmen opgaan in kranten of soms door de radio of soms door enkele hooggeplaatste personen hier. Voorzichtig, denk wat Aruba was, want de Lago gaat weg! Mijnheer de Voorzitter, de Lago gaat niet één, twee, drie weg.

Mijnheer de Voorzitter, ik wil dus niet diep ingaan op hetgeen gezegd is hier en wat niet ter zake is vanavond, maar ik weet niet precies wat de heer Figaroa bedoeld heeft met: tien jaar geleden kregen wij het Statuut in handen, toen waren er nog 8.000 arbeiders, nu, tien jaar later, tien jaar met het Statuut zijn er maar 3.000 arbeiders. Ik weet niet of hij een vergelijking heeft willen maken, dat hij een tegenstander is van de autonomie van de Antillen, misschien dat hij terug wil gaan naar de kolonie. Ik weet niet, ik heb het niet goed begrepen, maar ik had gedacht, dat hij een vergelijking maakte liever geen autonomie, want hadden wij geen autonomie, hadden wij nog Den Haag als baas hier, dan hadden wij 8.000 arbeiders. Ik hoop niet, dat de heer Figaroa dat bedoeld heeft, maar mocht hij dát bedoeld hebben, dan spijt het mij wel, dat hij als volksvertegenwoordiger deze vergelijking maakt.
Mijnheer de Voorzitter, wanneer de heer Anslijn en anderen ook gezegd hebben, dat wij te laat zijn om te komen met de lay-off kwestie, dan geloof ik wel, dat de heer Anslijn een grote vergissing maakt. Op de eerste plaats is er meermalen over gesproken hier en in het Statencollege, maar wij hebben het vanavond niet over het lay-off programma, wij hebben het over het verhóógde lay-off programma van de Lago, dat plotseling gekomen is, dáárom zijn wij hier vanavond. En, Mijnheer de Voorzitter, voor ik besluit, wil ik dit zeggen, de Lago is geen plaatselijk bedrijf.
Ze werkt wel plaatselijk, maar zij is geen plaatselijk bedrijf. De olie is een heel belangrijk ding. Haast zo belangrijk als goud. Wij kunnen moeilijk hierzo plaatselijk een motie aannemen, want wij hebben een motie voor U, Mijnheer de Voorzitter, waarover wij straks gaan praten en het Bestuurscollege verzoeken: wilt U dit en wilt U dat doen?

Mijnheer de Voorzitter, de Lago of de Standard Oil zullen, geloof ik, niet zoveel attentie aanbesteden. Wij hebben daarom gemeend, Mijnheer de Voorzitter, ik meen, dat dit een unicum is, dat wij voorbereid komen met een motie, de drie frakties hier dus, ondertekend door een lid van elke fraktie om hetgeen in deze motie gesteld is aan U voor te leggen, welke motie hoofdzakelijk inhoudt onze afkeuring, onze veroordeling ten opzichte van de Lago. En, Mijnheer de Voorzitter, wij hebben gemeend, niet een motie te moeten opstellen om hier maar in de krant te zetten, wij hebben gemeend, deze motie ver over zeeën te sturen. Misschien dat er enkelen nog leven in de tijd, dat de Eilandsraad het niet mag doen, Mijnheer de Voorzitter, wij zijn volksvertegenwoordigers en iedereen kan men in deze tijd benadelen. En wij hebben daarom gemeend, Mijnheer de Voorzitter, deze motie verder te sturen, over verre zeeën, naar de Koningin, naar President Lyndon Johnson van Amerika, naar de Regering van Nederland, naar de Regering van de Nederlandse Antillen, naar het Congres van de Verenigde Staten van Noord Amerika, naar de Staten Generaal van Nederland, naar de Staten van de Nederlandse Antillen, naar de Direktie van de Standard Oil Company of New Jersey en de Direktie van de Lago Oil & Transport Company. Dat zijn tien adressen, Mijnheer de Voorzitter. Eén van hen kan dit even ernstig bestuderen. Mijnheer de Voorzitter, mag ik U deze motie aanbieden met de bode, in de hoop, Mijnheer de Voorzitter, dat deze vergadering zo, als het tot nu toe gegaan is in een rustige sfeer door zal gaan en dat deze motie straks met algemene stemmen aangenomen zal worden? Ik dank U.

DE VOORZITTER: Het woord is thans aan de heer Eman.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik heb verscheidene maatregelen aangehaald, die de Lago getroffen heeft teneinde tot kostenbesparing te geraken. In dat verband moest ik ook noemen: de belasting-verhoging. Elke schooljongen weet, dat de verhoging van de belastingen, winstbelastingen, invoerrechten, opcenten op winstbelastingen, al deze dingen, meerdere kosten voor de Lago heeft gebracht en dat de Lago, bij de besparing van haar kosten een weg heeft gezocht en deze weg meende te vinden in een drastische lay-off. Hiermede zijn wij het niet mee eens, Mijnheer de Voorzitter. De Lago heeft veel genoten van Aruba. Zoals ik gezegd heb, heeft de Lago 40 jaren gastvrijheid genoten van Aruba. De Lago heeft genoten van een zeer milde belastingsklimaat. De Lago heeft, zowel morele als sociale verplichtingen tegenover de bevolking van Aruba. Nu dat de Lago weet, dat wij bezig zijn met een tienjarenplan, teneinde de verbreding van onze economische basis te verkrijgen, acht ik het zeer onopportuun, dat de Lago nu met zo'n drastische vermindering van haar werknemers komt, Mijnheer de Voorzitter, het is zeer toe te juichen, dat er stappen zijn genomen teneinde de Lago te benaderen en een beroep te doen op de Lago om met dit drastische lay-off programma te stoppen, of tenminste te verzachten, tenminste op zodanige wijze uit te voeren, dat de economie van Aruba daardoor niet zal worden benadeeld.
In elk geval, Mijnheer de Voorzitter, is het toe te juichen, nadat wij dit te berde hebben gebracht in de Eilandsraad, dat het Bestuurscollege diligent is geweest en zich officieel tot de Lago heeft gewend en een beroep op de Lago in deze zin heeft gedaan en mede met het Bestuurscollege verwacht ik van de Lago een gunstig antwoord. Dat het Bestuurscollege zich ook gewend heeft tot Minister Biesheuvel draagt mijn goedkeuring volkomen weg.
Mijnheer de Voorzitter, wat ik verzocht heb is niet alleen, dat het Bestuurscollege zich wendt tot de instanties door mij genoemd, maar dat het Bestuurscollege erop blijft aandringen, dat de Lago inziet, dat dergelijke maatregelen, vooral in deze tijd, waarin wij bezig zijn met de uitvoering van ons meerjarenplan, drastische gevolgen voor Aruba zullen hebben.
Mijnheer de Voorzitter, het voorstel van de heer Geerman om ons te wenden tot de Landsregering teneinde te vragen een wetgeving in het leven te roepen

waarbij bepaald wordt, dat alleen 2% van een aantal werknemers van de Lago ontslagen kunnen worden, draagt onze goedkeuring weg. Wij kunnen ons daarmede verenigen. In Venezuela is dat inderdaad zo. Toen de Lago enige tijd terug aangekondigd heeft, dat zij 7% van de werknemers zou doen afvloeien, was er reeds gelegenheid toe om met dit voorstel te komen en maatregelen er tegen te nemen. Dat is ongelukkigerwijs niet geschied. Mijnheer de Voorzitter, ik kan niet nalaten een woord van dank te richten ook aan de Ambtenarenbond, die zijn morele steun aan ons streven heeft betuigd. Dat de arbeiders gesteund zullen moeten worden, Mijnheer de Voorzitter, is iets wat de gehele Raad erover eens is. Wat ik echter heb gevraagd, Mijnheer de Voorzitter, is dat er meer coordinatie moet bestaan tussen de Overheid en de vakbond. Deze vakbond Mijnheer de Voorzitter, heeft bewezen een bonafide vakbond te zijn. Op een zeer normale wijze heeft deze vakbond bewerkstelligd, dat het nieuwe contract tussen de werknemers en de Lago tot stand kwam. Drastische maatregelen werden niet getroffen en men kan gerust spreken - wat Aruba betreft, vergeleken tenminste met andere landen - van een heersende arbeidsrust op dit eiland en waarvan de Lago het meest heeft genoten.

Mijnheer de Voorzitter, ik herhaal mijn verzoek aan U om bij de Lago, de Landsregering, de Rijksregering en welke instantie ook dat het Bestuurscollege mocht denken, dat daartoe geroepen is te blijven aandringen dat de Lago niet er toe overgaat tot deze drastische maatregelen in het nadeel van Aruba. Ik heb gezegd, Mijnheer de Voorzitter, dat indien de Lago overgaat tot dit drastische lay-off programma, alleen om haar aandeelhouders te bevoordelen, dit een groot onrecht is ten opzichte van Aruba. En, Mijnheer de Voorzitter, ik hoop, dat wanneer een beroep op de verscheidene instanties, in de eerste plaats op de Lago, gedaan wordt, de Lago zou inzien, dat deze een verkeerde weg is die de Lago heeft ingeslagen en de Lago daarvan terug zou willen keren.
Ik dank U.

DE VOORZITTER: Het woord is thans aan de heer Werleman.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, op een enkel punt wil ik terugkomen en dit is namelijk het punt, waar ik in de eerste ronde op gewezen heb, op de noodzaak om de ontwikkelingsplannen zo spoedig mogelijk ten uitvoer te brengen. Ik heb van U gehoord, dat het Bestuurscollege in deze reeds diligent is geweest en reeds met Minister Biesheuvel erover heeft gesproken. Maar ik heb tevens gezegd, Mijnheer de Voorzitter, dat er nu, vanwege de gewijzigde omstandigheden het wel gewenst is om met nieuwe plannen bij de Nederlandse Regering aan te komen en ik denk, dat dit misschien wel een van de taken zou kunnen zijn van de commissie die gevormd zou kunnen worden. Wat betreft mijn voorstel tot het vormen van een commissie, bestaande uit de vertegenwoordigers van verschillende instanties van het Gouvernement, van de handel, etc, Mijnheer de Voorzitter, ben ik blij te vernemen, dat U alshetware mijn voorstel reeds hebt overgenomen. Dat hoeven wij straks dus niet in stemming te brengen. Daarvoor ben ik U dankbaar. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Het woord is thans aan de heer Geerman.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, om verder mijn voorstel van 2%, die ik zo even heb gedaan nog even met nadruk naar voren te brengen zodat het Bestuurscollege en de andere leden, die misschien niet aanwezig waren in de bewuste vergadering van 28 januari 1958, waar Minister Kroon mij heeft beantwoord in verband met massale ontslag wil ik een

heel klein stukje voorlezen. Mijnheer de Voorzitter, met veel belangstelling (dat is Minister Kroon aan het woord) heb ik verder geluisterd naar de interventie van de heer Geerman, betreffende het probleem van de werkloosheid op het eiland Aruba. De heer Geerman heeft zeer terecht van de behandeling van dit ontwerp gebruik gemaakt om een, naar ik vernomen heb, bestaand probleem op de arbeidsmarkt op Aruba naar voren te brengen. Daarvoor is de Regering hem zeer dankbaar. Immers, ook van de andere zijde en ik kan hier de naam van de heer Beaujon, J.R.L. Beaujon noemen, heeft de Regering enige dagen terug het een en ander vernomen. Het probleem van de werkloosheid op Aruba, zoals door de heer Geerman aangehaald,heeft de volle aandacht van de Regering. Ik kan mededelen, dat ik samen met mijn ambtgenoot, de Minister van Justitie, aanstaande Donderdag naar Aruba ga om daar persoonlijk een onderzoek naar de toestand in te stellen en mocht aan de hand van dit onderzoek blijken, dat er maatregelen genomen moeten worden, dan worden zij ook conform het beleid van de Regering genomen.
Verder heeft de heer Geerman gevraagd of de Lago destijds, toen enige jongelieden, die de Vocational School bij genoemde maatschappij hadden gevolgd, ontslagen werden, met de Regering overleg heeft gepleegd. Deze vraag moet de Regering ontkennend beantwoorden. De Lago heeft toen geen overleg met de Regering gepleegd. Wel heeft de Regering destijds aan de Lago medegedeeld, dat zij genoemde maatregel van de Lago ongaarne zag.
En dat de Lago - luister zeer goed, Mijnheer de Voorzitter - in de toekomst met de Regering overleg moet plegen. Dat zegt Minister Kroon, dat de Lago in de toekomst met de Regering overleg moet plegen, wanneer er van een massa-ontslag sprake zal zijn. Ook kan worden medegedeeld, dat dankzij de medewerking van het Bestuurscollege van Aruba het probleem, dat toen accuut was kon worden opgelost, doordat een groot deel van deze jongelieden elders geplaatst kon worden. Ik kan de heer Geerman dus mededelen, dat indien het noodzakelijk blijkt om een regeling in het leven te roepen, de Regering niet zal schromen, de Staten met de nodige voorstellen te benaderen.
Dat heeft Minister Kroon mij beantwoord op 28 januari 1958, namelijk dat de Regering niet zal schromen met voorstellen bij de Staten te komen, inindien van massale ontslagen sprake zouden zijn. Daarom vind ik het voorstel dat ik heb gedaan, Mijnheer de Voorzitter, zeer zeker op zijn plaats.
Vele leden hebben reeds gesproken over de morele verplichting en dat is zo, Mijnheer de Voorzitter, en ik kan zeggen, dat ik ook de gevoelens van de heer Flemming deel en ook met wat de heer Finck heeft gezegd, dat een soort intimidatie bestaat, een soort represaille om de I.O.W.A.te vernietigen.
De Standard Oil van New Jersey heeft nooit een union erkend en op het laatste moment zouden zij geen union erkennen, was het niet voor deze Regering die ervoor gezorgd heeft om wetten in het leven te roepen, zodat de arbeiders hun bond konden vormen om hun rechten te verdedigen. En ik ben ervan overtuigd, Mijnheer de Voorzitter, dat deze lay-off uit den boze is, en dat moeten wij als volksvertegenwoordigers bij de Lago niet zo maar aannemen. Men moet met al onze bestaande middelen, die de wet ons toelaat deze maatregel bestrijden. Daarom als ik straks voor de motie stem, Mijnheer de Voorzitter, zal ik na de motie met een voorstel komen om de Regering telegrafisch te verzoeken om de nodige stappen te nemen om zo spoedig mogelijk een sociale noodwet in het leven te roepen, dat alleen maximaal 2% van de totale payroll van de Lago in een bepaald jaar lay-off kan krijgen.
Mijnheer de Voorzitter, dat is een voorzorgsmaatregel. Wij weten niet wat de Lago het Bestuurscollege zal antwoorden. Ik ken de Lago, Mijnheer de Voorzitter, ik heb niet veel hoop. Laat ik dat zo uitspreken, Mijnheer de Voorzitter, en daarom moeten wij voorzorgsmaatregelen nemen, en ik zie er geen kwaad in en ik denk, dat de hele Raad hier, volksvertegenwoordigers van onze 60.000 zielen tellende bevolking er mee eens zal zijn,als wij een telegrafisch bericht aan de Landsregering vanavond nog of morgen ochtend zouden zenden, dat wij zo spoedig mogelijk een noodwet in het leven zouden willen

hebben om deze massale ontslag,(zoals de heer Kroon mij geantwoord heeft op 28 januari 1958) te bestrijden. En ik denk dat de Raad mij in deze zal steunen. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Het woord is thans aan de heer Figaroa.

DE HEER F.D.FIGAROA: Señor Presidente, primeramente mi ta gradici Señor Presidente pa e contestanan cu mi por a ricibi riba loque mi a trece dilanti. Un aclaracion chikito na Señor Finck cu e asunto di autonomia cu den e caso aki awe nochi, mi no kier a meen otro cos cu aunque segun Statuut juridicamente nos ta independiente toch a keda demonstra cu si financieramente nos no ta independiente, nos no por mantene nos economia na e nivel cu nos a desea pa e ta. E asunto di e falta di confianza di Bestuurscollege, mi a basé riba e punto cu comoquiera cu nos tabata informa, cu Lago no a informa e Bestuurscollege na debida tiempo di e plannan cu e tabatin, nos a pensa y nos a spera cu esey tabata un ekibocacion cu quizas den pasado Bestuurscollege of miembronan di e Bestuurscollege por a conbini un of otro cos cu Lago, cual nan no a cumpli cu né. Pero comoquiera cu Lago ta bisa, cu e mes no tabata na altura cu esey a cambia e situacion. E asunto di e contesta cu Bestuurscollege no sa ta ken nan ta considera Arubiano, mi ta haya un poco precario y mi ta kere cu miho awe nochi nos no sigui riba esey, pero loke mi a pidi no tabata solamente pa e empresanan cu ta traha cu ordennan di Gobierno pero pa tur empresanan na Aruba. Larga nos cuminza cu sea 80% di e obreronan ta Arubiano, ya larga nos no ripiti e palabra: naci na Aruba, pero Arubianonan, asina ey mes nos lo ta un paso basta leeuw.
A la fin mi ta gradici Señor Presidente pa e expresion, den cual e ta bisa: larga nos enfrenta e situacion aki conjuntamente y den union cu otro y mi ta spera cu e expresion aki di Señor Presidente como Presidente tambe di Bestuurscollege tin e apoyo di Bestuurscollege den su totalidad. Masha Danki.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter allereerst dank ik U voor de antwoorden, die ik van U heb mogen ontvangen, op hetgeen ik naar voren heb gebracht.
Even een kleine opheldering aan de heer Finck over de kwestie van de autonomie. Ik wil hem zeggen, dat ik vanavond met mijn opmerking niets anders heb bedoeld, dan te stellen, dat al zijn wij, volgens het Statuut, juridisch autonoom, toch is het gebleken, dat wij financieel nog niet zelfstandig zijn. Wij kunnen onze economie niet houden op het peil, waar wij zouden wensen, dat zij stond. Wat betreft hetgeen ik gezegd heb over "gebrek aan vertrouwen in het Bestuurscollege", dat heb ik gebaseerd op het punt, dat men ons hier vertelde, dat de Lago het Bestuurscollege niet tijdig op de hoogte heeft gesteld van de plannen, die zij had; wij hebben dus gedacht, (en wij hadden gehoopt, dat dat een vergissing was), dat in het verleden een of ander lid van het Bestuurscollege een of andere overeenkomst is aangegaan met de Lago, waaraan men zich misschien niet heeft gehouden. Maar aangezien de Lago beweert, dat zij zelf niet op de hoogte was, komt de zaak in een ander licht te staan.
Het antwoord van het Bestuurscollege dat zij niet weet, wie als Arubaan aangewezen kan worden, vind ik een beetje precair en ik meen, dat wij vanavond beter hier niet verder op ingingen. Wat ik eigenlijk vroeg was niet alleen voor die bedrijven, die Overheidsopdrachten uitvoeren, maar voor alle bedrijven op Aruba. Laten wij beginnen met te stellen, dat minstens 80% van de werknemers Arubanen zijn, laten wij nu de bepaling: geboren op Aruba dan maar niet herhalen, maar zonder meer: Arubanen, dan zijn wij reeds een grote stap in de goede richting.

Tot slot wil ik U, Mijnheer de Voorzitter, bedanken voor de zinsnede, waarin U stelt: laat ons deze toestand gezamenlijk en eendrachtig tegemoet treden. Ik hoop dan ook, dat deze uitlating van U, Mijnheer de Voorzitter, ook de volle steun zal hebben van het Bestuurscollege in zijn geheel.
Ik dank U.

DE VOORZITTER: Het woord is thans aan de Heer Flemming.

DE HEER D.FLEMMING: Señor Presidente, quizas mi no a trece e punto aki den un bon forma padilanti, pero esaki ta en coneccion cu e corriente cu awa cual ta worde entrega na Lago. Mi no ta bay den critica, pero loque so mi kier bisa, Señor Presidente, cu e planta di awa y e corriente a worde traha especialmente pa e industrianan cual mester a bini ariba Aruba. Por ehempel e Hotel y e Chemical Plant, Hydroponics farm y varios otro projektonan pendiente. Esey tabata e idea primordial di e corriente y awa. Pero despues nos a entrega e corriente y awa na Lago tambe. Pero nos mester a comprende cu nos a hacié mucho trempan. Mi ta calcula cu nos mester a wanta poco y duna e corriente y awa na industrianan pafo, promer nos dune na Lago pa motibo cu Lago mes tin su planta di awa y e tin su planta di corriente. Nos mes a dune ocasion unda ela pompa nos. Señor Presidente, alianza pa progreso a worde treci adilanti pa e difunto Presidente John F. Kennedy. Alianza pa progreso tabata algo pa yuda especialmente e paisnan menos desaroya. Por ehempel e paisnan Latino Americano. Señor Presidente, pakiko e alianza pa progreso a bin na vigor? Ta pa motibo cu e Americanonan y Nacion Unidos, especialmente Amerika a weita si nan a laga e paisnan den Sur-Amerika y Centro-Amerika sin yuda nan pa e paisnan aki por cambia pa comunismo. Y pakiko un pais ta bira comunista, Señor Presidente?
E ta bira comunista pa motibo di desempleo. Ora cu tin desempleo Bo tin hamber, Bo tin miseria, Bo tin diferente cosnan, desesperacion ta pone cu Bo mes ta manda un carta pa Fidel Castro pa Bo bira comunista.
Esey ta algo cu Americanonan ta contra dje. Awor aki nos economia cual nan sabi cu ta debil awor nan kier kibre. Pesey mi ta haya cu si ta posibel den e mocion di e tres partidonan aki si nos por a inclui tambe "United Nations". Pasobra siguramente nan tambe mester ta poni na haltura di e situacion aki. Pasobra nan ta handle e situacion di alianza pa progreso, tocante comunismo y desempleo, larga nan tambe haya un copia di e mocion aki y laga nan weita kiko e Americanonan ta haci ariba un pais chikito, nos isla chikito aki. Señor Presidente, mi ta contento cu Senor Finck a papia un palabra di aprecio cu mi ta defende obrero. Pero esey ta un cos, un ley di naturalesa. Pasobra si no ta pa obrero bo no tin comercio. Sin obrero bo no tin nada. Ni un cobierno, ni un comercio. bo no tin nada. E obreronan ta esunnan cu tin cu traha pa hiba comercio pa dilanti y nan ta e spaak den e wiel, cu ta haci e wiel draai. Si un di nos pone obreronan un banda y no defende obrero ta nifica cu nos no kier defende nos economia. Asina ta, Señor Presidente, mi ta spera cu e reunion aki di awe nochi lo ta algo cu nos lo tumele na consideracion, algo sincero, algo completo y mi ta spera cu tur tres partida hunto sin distincion di politica bin hunto y traha y weita kiko nos por haci pa yuda e situacion aki, pasobra e situacion aki ta pa henter e comunidad di Aruba, lubidando tur ignorancia pero percura pa nos por soluciona e problema aki cual ta un problema grandi, no solamente pa Aruba, pasobra si Aruba bay atras ta henter Antillas ta bay atras tambe. Masha Danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, misschien heb ik dit punt niet op de juiste wijze naar voren gebracht, maar dit was in verband met de stroom en het water, die aan de Lago wordt geleverd. Ik wil geen kritiek leveren, wat ik echter wil zeggen, Mijnheer de Voorzitter, is dit, dat de water- en elektriciteits

fabriek gebouwd werd speciaal voor de industrieën, die hier op Aruba moesten komen. Bijvoorbeeld het Hotel, de Chemische fabriek, de Hydroponics farm en verschillende andere projekten, die hangende zijn.
Dat was de eigenlijke opzet van het water- en electriciteitsprojekt.
Maar toen gingen wij dat water en stroom ook aan de Lago leveren.
Maar wij hadden moeten beseffen, dat wij dat veel te gauw veel te vroeg gedaan hebben. Ik ben van mening, dat wij het een beetje aan hebben moeten houden en water en stroom aan de industrie buiten leveren, voordat wij aan de Lago gingen afleveren, want de Lago had zelf haar waterfabriek en haar electriciteitsfabriek. Wij hebben de Lago de kans gegeven om ons een loer te draaien. Mijnheer de Voorzitter, wijlen President John F. Kennedy heeft de "Alianza para el Progreso" in het leven geroepen. Die Alianza para el Progreso" was iets om vooral de minder ontwikkelde landen te helpen, bijvoorbeeld de Latijns-Amerikaanse landen. Waarom is deze "Alianza para el Progreso" ontstaan, Mijnheer de Voorzitter? Omdat de Amerikanen en de Verenigde Naties, maar vooral Amerika gemerkt hebben, dat wanneer zij de landen van Zuid- en Midden-Amerika niet helpen, deze landen ten prooi zullen vallen van het communisme. En waarom gaat een land over tot het communisme, Mijnheer de Voorzitter? Vanwege de werkloosheid. Wanneer er werkloosheid heerst, heerst ook de honger, de ellende, verscheidene andere factoren, die iemand uit wanhoop ertoe dwingen als het ware zelf een brief te sturen aan Fidel Castro om communist te worden. Daar staan de Amerikanen dan fel tegen gekant. Nu in ons geval weet men dat onze economische toestand zwak staat en niettegenstaande probeert men ons te breken. Ik wil daarom voorstellen, om in de lijst opgesteld door deze drie partijen ten aanzien van de motie, ook de Verenigde Naties op te nemen. Zij moeten zeer zeker op de hoogte gesteld worden van deze toestand hier, aangezien zij de aangelegenheden van de "Alianza para el Progreso" verzorgen, en bovendien ook gaan over het communisten gevaar, de werkloosheid en dergelijke. Laat hen ook een copie krijgen van deze motie, zodat zij kunnen zien wat de Amerikanen doen op dit kleine eiland, ons klein eilandje.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben blij dat de heer Finck in een woord van waardering heeft geuit, dat ik de arbeider verdedig. Dat is eigenlijk een natuurdrang voor mij. Want, was het niet voor de arbeider, dan was er geen handel. Zonder arbeider is er niets, geen Gouvernement, geen handel, niets. Het zijn de arbeiders die met hun arbeid de handel doen bloeien, zij zijn de spaak in het wiel, die het wiel laat draaien.
Als een van ons, volksvertegenwoordigers, de arbeiders opzij schuiven en de arbeiders niet wil verdedigen, dan betekent dit dat wij onze economie niet willen verdedigen. Zodoende, Mijnheer de Voorzitter, hoop ik dat deze vergadering vanavond ernstig opgevat zal worden en ik hoop, dat alle drie de partijen samen zullen weten te komen zonder onderscheid van partijkleur en samen zullen werken om te zien wat er gedaan dient te worden om deze toestand op te lossen, want deze toestand betreft de gehele Arubaanse gemeenschap, alle onenigheid opzij zettende, om te trachten deze toestand, die een groot probleem is te verbeteren, niet alleen voor Aruba want als Aruba achteruit gaat, dan gaat de gehele Nederlandse Antillen achteruit. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Het woord is thans aan de heer Chance.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, ik dank U voor het antwoord, dat ik van U heb mogen ontvangen. Op mijn vraag of er enige toezegging werd gedaan aan de Lago door het Bestuurscollege, wil ik hier zeggen, niet dat ik het Bestuurscollege wil verdedigen, dat ik heel blij ben dat U dit hier openlijk hebt verklaard, zodat iedereen kan

weten dat het Bestuurscollege geen maatregelen aan de Lago heeft voorgesteld. Want als U bijvoorbeeld sommige kranten in de handen neemt, Mijnheer de Voorzitter, dan ziet U, dat de vakantie verminderd zal worden, de salarissen zullen verminderd worden, dit zal weggenomen worden, dat zal weggenomen worden alsof men geen moment denkt, dat de Lago een contract heeft een degelijke, en wettelijke contract heeft met de Independent Oil Workers Union van Aruba. En men moet ook hieraan denken, dat de Lago dit moet naleven. Daarom heb ik dit naar voren gebracht en daarom ben ik zeer blij van U te vernemen, dat dit niet zo is. Ook, Mijnheer de Voorzitter, in verband hiermee, wil ik aan U vragen en aan de Raad voorstellen, dat als het Bestuurscollege haar antwoord van de Lago krijgt, betreffende het protest van het Bestuurscollege aan de Lago ten aanzien van het lay-off programma, U, Mijnheer de Voorzitter, een spoed-vergadering, desnoods een besloten vergadering bijeen roept om deze Raad, vertegenwoordigende het volk van Aruba, eerst in te lichten voordat U het antwoord doorgeeft aan de Pers en anderen. Want, Mijnheer de Voorzitter, het is onze plicht om dit naar voren te brengen. Wij hebben het vanavond gedaan. U heeft het eerder bij de Lago naar voren gebracht en wij vragen U nu om zodra U een antwoord krijgt om ons eerst in te lichten, want als wij morgen of overmorgen iets in de krant lezen, dan weten wij niet wat wij lezen. Dan moeten wij toch ergens anders gaan vragen, is dit waar, is dat waar, want wij weten niet wat er geschreven wordt en wij kunnen niet daarop rekenen. Daarom vraag ik U, Mijnheer de Voorzitter, om dit te doen, dus een vergadering bijeen te roepen om ons namens het volk in te lichten. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter, voor Uw medewerking in deze.

DE VOORZITTER: Het woord is thans aan de heer Anslijn.

DE HEER W.C.ANSLIJN: Geen commentaar, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Wij zullen de heer Eman de toezegging doen, dat, zoals hij dat verzocht, het Bestuurscollege erop zal blijven aandringen bij de Lago om rekening te houden met de verlangens en dus in alle opzichten gevolg te geven aan de verlangens naar voren gebracht in deze Raadsvergadering. De heer Eman steunt het voorstel van de heer Geerman om met een noodwet te komen, die dus de lay-off aan banden legt met een begrenzing van 1- of 2% per jaar. Ik zou hier willen opmerken, dat in de eerste plaats - dit is door de heer Geerman zelf reeds gesteld, dit dus aan de Landsregering gericht zou moeten worden. Dit kan namelijk niet bij Eilandsverordening, alleen bij landswet, en het zou daarom meer op de weg liggen van U, indien U dit in de Staten naar voren bracht, als Statenlid bracht op de regering.
Net zo goed als deze vergadering bijeengeroepen is door de leden van de Eilandsraad, kunnen de Statenleden ook een vergadering bijeenroepen en er bestaat alle mogelijkheid om U te richten als Statenlid tot de Regering. In ieder geval zou ik nogmaals, zoals ik in de eerste ronde gesteld heb, willen stellen, dat het mij het beste lijkt om eerst het antwoord af te wachten van de Lago. Ik wil dus niet stellen, dat het Bestuurscollege hier niet mee eens is, integendeel, maar ik zou het wel willen voorstellen om even een antwoord af te wachten en dan pas onze verdere stappen te bepalen. Ten aanzien van de coördinatie, waar de heer Eman het over had, tussen de Overheid en het vakbondwezen, wou ik naar voren brengen, dat in de eerste plaats het vakbondwezen valt onder Landsaangelegenheid en dus het nodige contact daar ook behoort plaats te vinden en ook plaats vindt. Ik geloof, dat de moeilijkheden het vorig jaar ook op een zeer bevredigende wijze van Regeringszijde werden aangepakt en opgelost. De heer Werleman vraagt om nieuwe plannen, dus het ging hem niet alleen om de bestaande plannen, maar hij meent dus dat de gewijzigde omstandigheden die vragen eventueel gewijzigde plannen, nieuwe plannen, dat is inderdaad juist.

Het Bestuurscollege heeft zich dan ook hierover beraden en hier wordt inderdaad aan gewerkt. U zoudt wel begrijpen, dat het wijzigen van plannen en het maken van plannen niet een zaak is die men een paar dagen voor elkaar kan krijgen. Daar komt veel bijkijken, maar er wordt aan gewerkt.
De heer Figaroa had het er nog over, dat hij dus die voorwaarde had gesteld dat 80% van de werknemers dus Arubanen zouden moeten zijn op Aruba geboren, en hij heeft het aangevuld, dat hij niet alleen bedoelde bedrijven, die voor de Overheid werken, maar hij bedoelt alle ondernemingen. Ik kan U mededelen, dat het Bestuurscollege in dit verband in een onderhoud dat zij had met de Kamer van Koophandel ongeveer twee maanden geleden een verzoek in deze richting gedaan heeft. Wij hebben niet het percentage van 80% genoemd, maar wij hebben dus wel gesteld om zoveel mogelijk aan landskinderen de voorkeur te geven, want wij geloven, dat indien men in het zakenleven zelf wil meewerken hieraan, dat het de gemakkelijkste weg is en iedere werkgever is vrij om in dienst te nemen wie hij wil, dus de werkgevers, de particuliere werkgevers op Aruba kunnen in belangrijke mate meewerken met dit streven en het Bestuurscollege heeft al een beroep gedaan op de Kamer van Koophandel om in deze richting mee te werken.

Anto mi kier splica señor Flemming ainda e asunto di e planta di awa. M'a kere cu mi a splica esey caba den e promer ronde. E punto principal aki ta cu e planta di awa bieuw cu nos tabatin, tabata chikito y pesey e no tabata economico. Pa nos por a afford pa usa units, unidadnan mas grandi cu ta traha mas economico, nos tabatin mester di mas afzet, di mas mercado, pasobra nos no por cumpra un unidad grandi pa traha awa si nos no por bende e awa. Y pesey nos verdaderamente a haci contacto cu Lago pa nan cumpra awa fey nos. Esey nos a haci solamente pasobra si no tabata asina, si no por a logra esey anto nos mester cumpra e mes un unit chikitonan atrobe, anto nos no por a baha e prijs di awa di 2.50 pa 1.45. Y tambe mi por bisa cu si nos no a haci esey, si nos no a traha e planta di awa grandi, locual tabata posibel como Lago tambe a tuma awa fey nos, nos lo no tabata tin e steam pa nos traha un planta di corriente y e ora ey nos no por a atrae industria nobonan cu a worde atrae y mi por bisa tambe, sin duna detalla, cu tin otro industrias grandi cu nos ta trahando awor aki cunele pa bini Aruba pronto basá ariba e awa y e corriente y su prijs. Asina ta, nos ta realisa nos verdaderamente e consequencianan directo na Lago door di a bende awa y corriente cu nan. Sin embargo nos ta kere cu door di esey, nos a trece un posibilidad nobo na Aruba locual a worde domonstra caba y cu a lo largo por duna trabao na hopi hende mas cu awor lo tabata sin trabao. Mi por bisa senõr Flemming tambe cu nos ta completamente di acuerdo cu e opinion cu ela expresa ora cu ela bisa cu, cu desempleo nos tin hopi peliger cu nele. Mi por bisa señor Flemming cu nos a bisa Lago e mes un cos. Nos a trece esaki bao atencion di Lago, y mi por bisa tambe cu den un conbersacion entre Minister President di Antillas cu Lago riba e mes un punto aki a worde treci bao atencion di Lago cu desempleo ta un cos peligroso pasobra e ta un peliger pa tranquilidad di nos comunidad. Tranquilidad ta un cos grandi cu semper nos tabata tini y nos ta spera di lo tiné pa hopi aña mas, pasobra e ta un di e poco cosnan cu nos por ofrece na nos islanan chikito. Y nos ta spera cu nos por sigui ofrecele. Pero e desempleo verdaderamente manera señor Flemming a bisa ta un peliger masha grandi pa nos tranquilidad y nos ta completamente di acuerdo cu e opinion ey.

De heer Chance heeft verzocht om zodra wij het antwoord hebben van de Lago om een spoed-vergadering bijeen te roepen en de Raad op de hoogte te stellen van dit antwoord. Ik geloof, dat er onzerzijds geen enkele bezwaar is om dit te doen. Thans wil ik aan de orde stellen, de motie ingediend door de heer Finck en gesteund door de heer Eman en de heer

Figaroa. Stelt de heer Finck er prijs op om zijn motie nog voor te lezen?

(Vertaling)

Dan wil ik de heer Flemming nog even het geval van de waterfabriek uitleggen. Ik dacht, dat ik dat reeds in de eerste ronde had uitgelegd.
Het voornaamste punt hierin was, dat de oude waterfabriek, die wij hadden, te klein was en daarom niet economisch rendabel was. Om grote units, die voordeliger zouden werken te kunnen gebruiken, hadden wij meer afzet nodig, moesten wij beschikken over een grotere "markt", want wij kunnen moeilijk een grote fabriek opzetten als wij het water niet kunnen verkopen. En daarom hebben wij dan inderdaad contact gezocht met de Lago om water van ons af te nemen. Dit hebben wij gedaan enkel omdat indien wij daar niet in geslaagd waren, wij wederom dezelfde kleine eenheden zouden hebben moeten kopen, waardoor wij de prijs niet hebben kunnen verlagen van f.2,50 naar f.1,45. Ook moet ik zeggen, dat indien wij die fabriek niet zo groot hadden opgezet wat mogelijk was, doordat de Lago water van ons afneemt, dan hadden wij ook de stroom niet, om een electrische centrale te bouwen en dan zouden wij die grote industrie, die inmiddels aangetrokken werden, hier niet hebben en ik kan hierbij ook zeggen, zonder in bijzonderheden te treden, dat er andere grote industrieën zijn, waarmee wij onderhandelen om hier naar toe te komen, ook spoedig naar Aruba komen, vanwege de beschikbaarheid van water en stroom en de prijs daarvan. Wij zijn er ons terdege van bewust van de gevolgen, ontstaan door onze levering van water en stroom aan de Lago, maar daartegenover menen wij te moeten geloven, dat door dit te doen wij een nieuwe mogelijkheid hebben geschapen voor Aruba, wat dan ook nu reeds bewezen is geworden en welke mogelijkheid op den duur werk zal geven aan veel meer mensen, dan hen die nu zonder werk zouden zijn. Ik kan de heer Flemming zeggen, dat ik het geheel eens ben met de mening, die hij heeft uitgesproken, namelijk dat wij met de werkloosheid een groot gevaar hebben. Ik kan de heer Flemming verzekeren, dat wij de Lago dit ook voor ogen hebben gehouden.
Wij hebben dit onder de aandacht van de Lago gebracht en ik kan ook zeggen, dat in een onderhoud, dat de Minister-President van de Antillen gehad heeft met Lago over dit zelfde onderwerp, de Minister President dit punt ook onder de aandacht van de Lago heeft gebracht, en erop gewezen, dat de werkloosheid iets gevaarlijks is, want het vormt een gevaar voor rust van de gemeenschap. Rust is iets groots, iets, dat wij altijd gehad hebben hier en die wij ook hopen te behouden voor vele jaren meer, want de rust is een van de weinige dingen, die wij hebben aan te bieden op onze kleine eilanden. En wij hopen dan ook, dat wij dat kunnen blijven aanbieden. Maar de werkloosheid vormt inderdaad, zoals de heer Flemming gezegd heeft een ernstig gevaar voor onze rust en wij kunnen dan ook volledig instemmen met die opvatting.

DE HEER E.R.FINCK: Nee Mijnheer. Kunt U het voorlezen, Mijnheer de Voorzitter?

DE VOORZITTER: Wilt U, dat ik het voorlees?

DE HEER E.R.FINCK: Heel graag.

DE VOORZITTER: "De Eilandsraad van het Eilandgebied Aruba, heden 22 januari 1956, in openbare vergadering bijeen, kennis genomen hebbende van:

a. De officiele mededeling van de Gezaghebber van het eilandgebied Aruba in zijn hoedanigheid van Voorzitter van deze Raad, dat het waar is dat de Lago Oil & Transport Company Limited het uitvoeringstempo van haar lay-off programma sterk heeft verhoogd;
b. De officiele mededeling van de Voorzitter, voornoemd, dat de Lago Oil & Transport Company Limited verzuimd had het Bestuurscollege daarvan in kennis te stellen.

"Ik zou willen voorstellen, als U geen bezwaar heeft, om daar te stellen: verzuimd had het Bestuurscollege daarvan tijdig in kennis te stellen. Heeft U bezwaar om dat in te lassen. Achteraf hebben zij ons in kennis gesteld, maar dat was dus niet tijdig.

DE HEER E.R.FINCK: Ik heb er geen bezwaar tegen.

DE HEER C.A.EMAN: Geen bezwaar.

DE HEER F.D.FIGAROA: Geen bezwaar.

DE VOORZITTER: Dan ga ik door met het voorlezen:
"Verzuimd had het Bestuurscollege daarvan tijdig in kennis te stellen, in weerwil van het feit, dat het Bestuurscollege bij herhaling naar de plannen van de Lago ten aanzien van haar lay-off programma had geinformeerd;
c. Het verzoek van het Bestuurscollege aan de Direktie van de Lago Oil & Transport Company Limited om aan haar versnelde lay-off programma stop te zetten, of althans te verzachten, opdat de werkloosheid die daardoor zal ontstaan effectiever zal kunnen worden opgevangen;
d. Een verzoek van dezelfde strekking van de Independent Oil Workers Union op Aruba aan de Direktie van de Lago Oil & Transport Company Limited.

Overwegende:
1. Dat de door de Lago voorgenomen uitvoering van haar versnelde lay-off programma tot grote bezorgdheid noopt, niet alleen vanwege de werkloosheid die het rechtstreeks zou veroorzaken, maar ook omdat het de bestaande economische structuur van Aruba zal ontwrichten en de verdere ontwikkeling van onze economie in grote mate zal bemoeilijken;
2. Dat genoemd lay-off programma noodlottige gevolgen zal hebben voor onze bevolking, die gedurende de laatste oorlog aan de Geallieerde strijdkrachten een vijfde van hun totale olieverbruik heeft geleverd, hetgeen een belangrijke bijdrage is geweest tot het behalen van de overwinning, waarmee de vrijheids principes van onze Westerse vrije wereld veilig zijn gesteld en derhalve niet verdient thans in armoede te worden gedompeld en het gevaar te lopen slachtoffer te worden van de extremistische ideologieën.

Besluit:
1. Het versnelde lay-off programma van de Lago te veroordelen als in strijd met haar sociale verantwoordelijkheid jegens de Arubaanse gemeenschap. In strijd met de geest van " The Alliance for Progress Treaty" en in strijd met de inspanningen van de Verenigde Staten om de verdere infiltratie van het communisme op het Westelijk halfrond tegen te houden.
2. De verwachting uit te spreken tot de Lago Oil & Transport Company Limited en de Standard Oil Company of New Jersey te verzoeken van het Bestuurscollege van Aruba en de Independent Oil Workers Unions op Aruba in ernstige overweging zullen nemen en geen middelen ongebruikt zullen laten om dit progressieve eiland voor de gevolgen van een dergelijke programma te behoeden.
3. Afschriften van deze motie telegrafisch te verzenden aan Hare Majesteit, de Koningin der Nederlanden, President Lyndon B. Johnson van de Verenigde Staten van Amerika, de Regering van Nederland, de Regering van de Nederlandse Antillen, het Congres van de Verenigde Staten van Noord-Amerika, de Staten-Generaal van Nederland, de Staten van de Nederlandse Antillen, de Direktie van de Standard Oil Company van New Jersey, de Direktie van de Lago Oil Transport Company Limited en gaan over tot de orde van de dag.

DE HEER D.FLEMMING: Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag willen vernemen of het mogelijk is om ook bij te voegen: de Verenigde Naties.

DE VOORZITTER: Hebben de indieners van het voorstel bezwaren om de "United Nations" ook als adres toe te voegen?

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, in principe heb ik er natuurlijk helemaal geen bezwaren tegen en ik denk niet, dat er anderen zijn, die hier bezwaren tegen kunnen hebben, maar ik heb zo gedacht, laten wij dit houden als een laatste pijl op onze boog. Mocht het resultaat negatief zijn dan roepen wij de United Nations ter hulp. Deze motie is meer bedoeld om het antwoord van de Lago bij het hoofdkantoor te New Jersey te beinvloeden. Om te laten zien, dat het volk er achter staat. Ik heb gedacht, als wij nu de United Nations in schakelen, dan is zij: een van de elf adressen. Ik heb eerder gedacht, als wij geen reactie krijgen van de genoemde adressen, om dan te gaan protesteren bij de United Nations, als "last resort". Het kan dan een beter effect hebben. De heer Flemming kan dan zeker op de volle steun van deze fraktie rekenen, dit kan ik nu reeds toezeggen. Wanneer het tezijnertijd nodig is om contact op te nemen met de United Nations in een andere vorm, dan kan hij ten volle op onze steun rekenen. Ik hoop, dat de heer Flemming mijn mening hierover wil aannemen, dat wij er niet toe overgaan om dit reeds nu te sturen naar de United Nations.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik zou daartegen ook geen bezwaar hebben gehad, maar waar wij ons richten tot de Koninkrijksregering en dit verzoek aan de United Nations meer beschouwd moet worden als te liggen op 'n internationale vlag zou ik menen, dat het op de weg zou liggen van de Rijksregering om dit eventueel naar voren te brengen in de United Nations.

DE HEER F.D.FIGAROA: Mijnheer de Voorzitter, in principe ben ik er niet tegen, maar laten wij dit zo houden. Het is geen aanklacht tegen een of andere bestuursvorm of een regering. Het is zuiver een geval van business-administration waar wij het over hebben. Dus laten wij het voorlopig houden zoals het nu gesteld is.

DE VOORZITTER: Kan de heer Flemming zich hiermee verenigen?

DE HEER D.FLEMMING: Mijnheer de Voorzitter, ik heb geen bezwaren.

DE VOORZITTER: Zijn er nog hoofdelijke stemmingen over deze motie? Zo niet, dan is deze motie zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, voordat U de vergadering nu sluit, wens ik nogmaals met toestemming van U en de Raad mijn voorstel naar voren te brengen. Mijnheer de Voorzitter, ik heb vanaf 1949 tot nu misschien een honderd moties besproken en niet veel van deze moties hebben iets positiefs teweeggebracht. Mijnheer de Voorzitter, wij zijn vanavond gekomen om positieve acties te nemen. Deze motie is een actie, ik kan hem niet positief noemen, maar wanneer wij de Landsregering zouden telegraferen dat de Raad het Bestuurscollege verzoekt, de Landsregering te verzoeken een sociale noodwet in het leven te roepen, zodat alleen 1 tot maximaal twee percent van de totale payroll lay-off kan krijgen voor een bepaalde aantal jaren, zodat Aruba in de gelegenheid gesteld kan worden meer werkgelegenheid te creeren. Mijnheer de Voorzitter, de Eilandsraad is bevoegd om een beroep te doen bij de Landsregering. De Eilandsraad is bevoegd om zelfs een beroep te doen bij de Koning, bij de Staten-Generaal. Wij zijn hier de volksvertegenwoordigers van Aruba, Mijnheer de Voorzitter, en wanneer wij

een telegram in die zin zouden sturen naar de Landsregering, dan doet het helemaal geen kwaad, Mijnheer de Voorzitter; in de Staten zullen wij het verder behandelen. Maar ik vind, dat met zo'n telegram de Raad van het Eilandgebied Aruba een positieve actie in een positieve zin neemt. En daarom verzoek ik nogmaals de mening van de Eilandsraad en het Bestuurscollege in deze zin, dat een telegram wordt gestuurd naar de Landsregering dat in een openbare vergadering gehouden op de 22ste januari, de wens is uitgesproken dat de Landsregering, zoals Minister Kroon ons heeft beloofd in de Staten op 28 januari 1958, dat hij niet zal schromen om met de nodige wetten te komen wanneer er sprake zal zijn van massale ontslagen, en hier is er sprake dat er een massale ontslag op weg is, Mijnheer de Voorzitter. Daarom verzoek ik nogmaals, het doet geen kwaad, laten wij de Landsregering verzoeken zo spoedig mogelijk een noodwet in het leven te roepen voor een bepaald aantal jaren zodat alleen 2% maximaal van de totale payroll van de Lago lay-off kan krijgen om Aruba in de gelegenheid te stellen meer werkgelegenheid te creeren om zich te industrialiseren, om het 10-jarenplan ten uitvoer te brengen, zodat het uitgewerkt kan worden. Mijnheer de Voorzitter, ik zie er geen kwaad in en ik zeg weer, dat de Eilandsraad de bevoegdheid heeft om een beroep te doen op de Landsregering en ik denk dat deze eerste plaats waar Aruba zo nauw bijbetrokken is, dat de Raad dan het Bestuurscollege voorstelt om zo'n telegram naar de Landsregering te sturen en daar in de Staten en bij de Landsregering zullen wij, als Statenleden, het verder uitwerken. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

<u>DE HEER E.R.FINCK</u>: Mijnheer de Voorzitter, ik moet U zeggen, dat ik de gedachtengang van de heer Geerman wel kan volgen. Dat wij een voorstander zijn van zijn voorstel, is wel duidelijk, maar ik vraag me af of dit nu de juiste tijd is. En wel hierom, Mijnheer de Voorzitter, wij hebben vanavond een weg bewandeld, die het karakter draagt van een beroep doen op verschillende instanties, verschillende organen, en een beroep, dat wel heel ernstig, positief en dringend was. Het voorstel van de heer Geerman is een ander weg bewandelen namelijk: Eigen wetten in het leven roepen waar ik uiteindelijk een voorstander van ben. Maar ik vraag mij af of deze twee zaken elkaar niet zullen kruisen, want het ene is dus gebruik maken van onze wetgeving; wij zeggen: we roepen in het leven een nieuwe wetgeving, waarbij bepaald wordt dat niet meer dan zoveel percent van de arbeiders ontslagen mag worden bij een of ander werkgever. Terwijl een andere weg was, zoals ik reeds zei, een beroep doen en wijzen op de onbillijkheid van deze zaak.

Het voorstel van de heer Geerman heeft nog een andere moeilijkheid in zich omdat dit enigszins a bout portant is, het houdt weliswaar verband met deze zaak, maar ik weet niet of twee procent billijk is of vier procent billijk is, want ik weet niet hoe groot het percentage nú is, dat de Lago ontslaat. Men zegt daar ergens: 7. De heer Geerman wil het terugbrengen tot twee. Ik zou het willen terug brengen tot één, Mijnheer de Voorzitter, maar op het moment kan ik het niet overzien dus. En ik ben bang als wij dus straks hier gaan besluiten om een telegram te sturen aan de Landsregering, dat wij later dit moeten gaan corrigeren en wijzigingen in moeten brengen. Dus waar wij, zoals U zei, binnen enkele dagen antwoord ontvangen van de Lago, wil ik op de heer Geerman een beroep doen met dezelfde garantie, die ik aan mijn collega, de heer Flemming gaf, dat wij zeker dit voorstel zullen steunen en dan heb ik tenminste vandaag de tijd om dit voorstel ook te bestuderen. Ik doe daarom een beroep op mijn broeder-politicus, de heer Geerman om dit even aan te houden tot de volgende vergadering. Ik hoop dat de heer Geerman mijn zienswijze inziet en gevolg wil geven aan mijn verzoek. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Zijn er nog andere leden, die het woord wensen? De heer Figaroa.

DE HEER F.D.FIGAROA: Señor Presidente, naturalmente nos ta sinti pa e proposicion di nos colega, señor Geerman, pero nos ta haya cu e ta poco inoportuno den e momento aki! Despues cu nos a caba di formula un mocion ey cu ta basta fuerte. Miho den mi concepto nos warda ariba e reaccion ariba e mocion aki. Pasobra si nos bay manda un telegram aworaki aya, e ta tuma un karakter unda mas o menos nos ta cuminza menaza y nos tur sabi ora bo ta traha bao di cierto amenaza bo ta masha stroef. Asina ta, miho nos warda poco cu e asunto, y si en caso señor Geerman tin hopi pura, e por encamine mucho mas liher den Staten como Statenlid, ya cu aki Bestuurscollege tin cu pidi y e den Staten por ordena e Gobierno pa ehecuta su peticion. Masha danki.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, wij voelen uiteraard wel voor het voorstel van de heer Geerman, maar wij vinden, dat het een beetje inopportuun is op het ogenblik, nadat wij hier een nogal krassa motie hebben opgesteld en aangenomen. Ik meen dat wij beter de reactie afwachten op deze motie. Want als wij nu hier en daar telegrammen gaan sturen, dan krijgt het enigszins de vorm van een dreiging en wij weten allemaal, dat wanneer men onder dreiging werkt, dan gaat alles heel stroef. Daarom kunnen wij liever een beetje wachten met deze zaak en mocht de heer Geerman hier werkelijk haast mee hebben, dan kan hij het veel vlugger entameren in de Staten als Statenlid, daar het Bestuurscollege dit in de vorm van een verzoek moet doen aan de Landsregering, terwijl hij in de Staten de Regering kan opdragen zijn voorstel uit te voeren. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Zijn er andere leden, die het woord wensen? Mijnheer Eman.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik was degene, die begonnen was het voorstel van de heer Geerman te steunen. Ik heb erop gewezen, dat het beter zou zijn om antwoord van de Lago af te wachten. Wij hebben ons in deze motie gericht tot de Landsregering. Wat ik zou willen verzoeken, Mijnheer de Voorzitter is, dat tegelijkertijd met deze motie ook de notulen zouden kunnen worden opgestuurd aan de Landsregering. Daaruit zou de Landsregering kunnen zien, wat de heer Geerman naar voren heeft gebracht. Blijft men in gebreke om met een wetsontwerp te komen, de Staten heeft in alle tijden het recht van initiatief. Dus beide partijen, die vanavond deze motie hebben ingediend en die in de Staten zitting hebben, zouden altijd met een initiatiefontwerp kunnen komen. Ik zou de heer Geerman willen voorstellen om zijn voorstel even aan te houden, opdat wij meer tijd zouden hebben om het behoorlijk te kunnen bestuderen vooral wat betreft de percentage, die hij genoemd heeft.

DE VOORZITTER: Dan zal ik tot slot ook nog even op willen wijzen, dat deze motie ook gericht is aan de Lago en de Standard Oil van New Jersey om het verzoek van het Bestuurscollege en de Independent Oil Workers Association te steunen. Dus ik geloof, dat het ook juist is om er even het antwoord en resultaat af te wachten, want anders als U dat gaat doorkruisen met Uw motie, dan snijdt U hen de pas af om ergens mee te komen. Ik geloof ook niet, dat het netjes staat om aan de ene kant een beroep te doen op een instantie en aan de andere kant tegelijkertijd al met maatregelen te komen. Dus ik zou met de andere sprekers ook de heer Geerman in overweging willen geven om dit even aan te houden.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, het spijt mij om het te zeggen, maar misschien zullen mijn woorden later wel bewaarheid worden. Van deze motie komt niets terecht, ik zeg het U, van deze motie komt niets terecht. Maar laten wij zo zeggen, Mijnheer de Voorzitter, laat de Lago weten via de Pers, dat wij van plan zijn, indien nodig, wel met zo'n wet voor de dag komen. Want wij geven het zo maar niet op, dat de Lago zo a bout portant zoveel huisvaders naar huis stuurt zonder enige medelijden. Dat gaat niet op, Mijnheer de Voorzitter. Dus, als er niets komt uit deze motie, Mijnheer de Voorzitter, dan kan ik U de verzekering geven, dat er een noodwet zal komen, want zo kan het niet doorgaan en ik hoop, dat de Pers, dat zo precies uitdrukt, zodat de Lago weet, wat wij van plan zijn te doen in de Staten. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Kan ik dan hiermee concluderen, dat U voorlopig dit voorstel intrekt?

DE HEER J.GEERMAN: Ik zal het voorlopig aanhouden, Mijnheer de Voorzitter, en zeer waarschijnlijk, wanneer U ons het antwoord van de Lago hebt medegedeeld, breng ik het weer naar voren. Maar misschien breng ik het reeds vroeger naar voren, want ik ben niet iemand, die over iets slaapt, Mijnheer de Voorzitter, als ik met iets begonnen ben, dan ga ik ermee door, en ik zal dan ook door gaan met deze 2%. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Niemand meer het woord verlangende? Dan sluit ik hiermee deze openbare vergadering.

De Voorzitter sluit de openbare vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van ....

De Gezaghebber,

De Sekretaris,